

Ústecký kraj

Analyticko–implementační plán na podporu regionálně specifických aktivit v rámci hospodářsky a sociálně ohrožených území Ústeckého kraje

ORP Rumburk

Krajský úřad Ústeckého kraje
Odbor regionálního rozvoje
11/2022

Verze: 30. 11. 2022, finální

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

Použité zkratky	3
Seznam tabulek a obrázků	3
Seznam tabulek	3
Seznam obrázků	3
ÚVOD	4
HSOÚ v SRR 21+ ve vazbě na Strategii rozvoje ÚK do roku 2027	5
METODIKA ZPRACOVÁNÍ	7
1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ	9
2 POZICE REGIONU Z POHLEDU SRR 21+	12
3 POTENCIÁLNÍ DOPADY PANDEMIE COVID-19	15
4 DLOUHODOBÉ TENDENCE REGIONÁLNÍHO VÝVOJE – KONTEXT KRAJE	18
5 HLAVNÍ SOCIOEKONOMICKÉ PROBLÉMY A VÝZVY ORP	21
6 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA ÚZEMÍ	25
7 INTERVENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	36
7.1 Typové projekty na místní úrovni	36
7.2 Velké (infrastrukturní) projekty	43
7.3 Systémové změny	45
8 ZÁVĚREČNÝ VÝSTUP: DOPORUČENÍ PRO AP SRR A SRÚK	46
Zdroje	48
Seznam použitých indikátorů	50
PŘÍLOHY	51

Tato studie byla zpracována Odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu Ústeckého kraje ve spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou Ústeckého kraje v roce 2022. Studie neprošla odbornou jazykovou korekturou a je určena především pro potřeby Ústeckého kraje a Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Poděkování za spolupráci patří všem zúčastněným partnerům a kolegům z ORP Rumburk za aktivní a věcný přístup v diskuzi.

Použité zkratky

CLLD (Community-led Local Development)	Komunitně vedený místní rozvoj
ČSÚ	Český statistický úřad
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožené / ohrožená území
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP	Operační program
POÚ	Pověřený obecní úřad
SO ORP/ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SRR 2014–2020	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
SRÚK	Strategie rozvoje Ústeckého kraje

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání cílů dle SRR 21+ a SRÚK	5
Tabulka 2: Základní charakteristika SO ORP Rumburk k 1. 1. 2021	10
Tabulka 3: Sídlní struktura obcí v SO ORP Rumburk k 1. 1. 2021	11
Tabulka 4: Hromadná ubytovací zařízení v ORP Rumburk	16
Tabulka 5: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle dosaženého vzdělání, SLDB 2021, v %	21

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vymezení podporovaných území dle SRÚK	6
Obrázek 2: Typologie území Ústeckého kraje dle SRÚK	6
Obrázek 3: Georeliéf Ústeckého kraje (<i>KRAJ</i>)	9
Obrázek 4: Krajinné celky ORP Rumburk.....	9
Obrázek 5: Správní obvod ORP Rumburk.....	10
Obrázek 6: Vymezení území se soustředěnou podporou státu dle SRR 2014–2020 a SRR 21+	12
Obrázek 7: Hrubá míra celkového přírůstku (na 1 000 obyvatel)	13
Obrázek 8: Podíl nezaměstnaných osob (%)	14
Obrázek 9: Podíl ekonomicky aktivních osob v odvětvích ekonomiky s negativním dopadem pandemie	15
Obrázek 10: procentuální přehled nezaměstnanosti k 31. 5. 2022 v krajích ČR.....	15
Obrázek 11: Mapa dopadů Covid-19 na ekonomické subjekty.....	16
Obrázek 12: Migrační saldo (2015-2020)	18
Obrázek 13: HDP v krajích (ČR=100 %).....	19
Obrázek 14: Průměrné roční výdaje na VaV za období 2005-2020 v krajích ČR	20
Obrázek 15: Přehled přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel	22
Obrázek 16: Dopravní napojení v ORP Rumburk.....	22
Obrázek 17: Dopravní dostupnost v ČR z krajského města Ústí nad Labem.....	23
Obrázek 18: Procentuální změna počtu osob v exekuci 2016-2019	23
Obrázek 19: Index sociálního vyloučení v obcích v SO ORP Rumburk	24
Obrázek 20: Prioritizace problémových oblastí.....	27

Úvod

Problematika tzv. hospodářsky a sociálně ohrožených území (dále jen „HSOÚ“) je zakotvena ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále jen „SRR 21+“), kde jsou tato území jednou z pěti definovaných oblastí. Tato územní dimenze, zohledňující specifické regionální cíle, by měla podněcovat vznik odpovídajících akčních plánů, jejichž aktivity pomohou uvedeným regionům v naplňování konkrétních rozvojových cílů či vizí.

HSOÚ byla v SRR 21+ vymezena Ministerstvem pro místní rozvoj ČR na základě pětice indikátorů v měřítku správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“ nebo „SO ORP“):

- a) intenzita bytové výstavby,
- b) hrubá míra celkového přírůstku,
- c) index stáří,
- d) podíl nezaměstnaných osob,
- e) intenzita podnikatelské aktivity.

Vedle ORP s nejhrošími výsledky v těchto indikátorech hospodářského a sociálního vývoje v rámci Česka byly ještě do této kategorie zařazeny obce, na jejichž území se nachází bývalé vojenské újezdy.

Dle SRR 21+ lze na území Ústeckého kraje identifikovat v kategorii HSOÚ následující ORP: Litvínov, Most, Rumburk, Děčín, Varnsdorf, Podbořany, Chomutov, Kadaň, Ústí nad Labem, Lovosice, Teplice, Žatec, Louny, Litoměřice. Z toho vyplývá, že kromě ORP Roudnice nad Labem a ORP Bílina¹ je hospodářsky a sociálně ohroženým územím celý Ústecký kraj.

Obecně lze říci, že problémem HSOÚ jsou horší životní podmínky a méně rozvojových příležitostí či omezené možnosti podílet se na rozvoji a růstu České republiky².

SRR 21+³ uvádí následující aktivity a kroky obecně podporující rozvoj HSOÚ:

- Rozvíjet drobné podnikání a malé a střední podniky
- Posilovat lokální zaměstnávání v rámci veřejných investic
- Usilovat o příchod vnějších investic
- Zajistit dobrou dopravní obslužnost
- Řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a předcházet jejich vzniku
- Rozvíjet komunitní život v obcích
- Zajistit občanskou vybavenost
- Omezit předčasné odchody ze vzdělávacího procesu na základním a středním stupni a podporovat žáky, kteří ze vzdělávání předčasně odešli

Cílem této studie je popsat hlavní společné problémy řešeného HSOÚ, definovat příčiny problémů a navrhnout nástroje pro řešení těchto problémů; a to díky synergickému působení „zdola“ – aktivit místních aktérů, a „shora“ – podpory HSOÚ z úrovně kraje a státu.

¹ Ve skutečnosti do kategorie HSOÚ spadá i ORP Bílina, ale v době výpočtu indikátorů došlo v tomto regionu k náhlému výkyvu v číselné řadě. V pozdějším přepočtu již ORP Bílina spadá do kategorie HSOÚ, avšak přepočtená typologie zatím nebyla ze strany MMR publikována.

²MMR ČR. (2021). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. Dostupné dne 13. 12. 2021

z <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>

³ tamtéž

HSOÚ v SRR 21+ ve vazbě na Strategii rozvoje ÚK do roku 2027

Ve SRR 21+ je formulován **Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích**. Tento cíl se dále rozděluje na čtyři specifické oblasti, k nimž lze částečně nebo zcela přiřadit vybrané souhrnné cíle Ústeckého kraje definované ve Strategii rozvoje Ústeckého kraje (dále jen „SRÚK“)⁴.

Tabulka 1: Srovnání cílů dle SRR 21+ a SRÚK

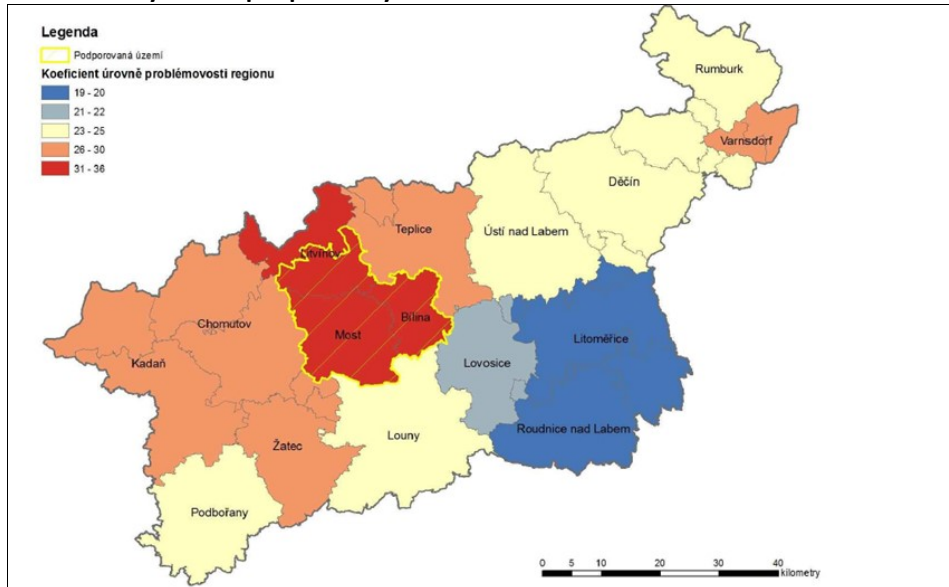
Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích	
Specifický cíl 5.1	Zvýšení diverzifikace ekonomických činností a podpora tvorby lokálních pracovních míst
Typová opatření	<i>Rozvíjet drobné podnikání a malé a střední podniky</i>
	<i>Posilovat lokální zaměstnání v rámci veřejných investic</i>
	<i>Usilovat o příchod vnějších investic</i>
SRÚK: Cíl ÚK 3	Proměnit strukturu hospodářství, zrychlit hospodářský růst a zastavit zaostávání kraje
Specifický cíl 5.2	Zajistit dobrou dopravní dostupnost v rámci regionu a ve vazbě na aglomerace a metropole
Typová opatření	<i>Zajistit dobrou dopravní obslužnost</i>
SRÚK: Cíl ÚK 5	Zlepšit a modernizovat infrastrukturu, zvláště pak dopravní napojení
Specifický cíl 5.3	Zajistit efektivní prevenci sociálního vyloučení a energetické chudoby a podporovat komunitní život v obcích
Typová opatření	<i>Řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a předcházet jejich vzniku</i>
	<i>Rozvíjet komunitní život v obcích</i>
SRÚK: Cíl ÚK 1	Řešit problematiku sociálního vyloučení
SRÚK: Cíl ÚK 2	Sociálně stabilizovat území
Specifický cíl 5.4	Zajištění dostatečné občanské vybavenosti
Typová opatření	<i>Zajistit občanskou vybavenost</i>
	<i>Omezit předčasné odchody ze vzdělávání na základním a střední stupni vzdělávání a podporovat žáky, kteří ze vzdělávání předčasně odešli</i>

Zdroj: MMR ČR (2021) a KÚÚK (2018), upraveno vlastním zpracováním

Ve SRÚK nejsou žádné specifické cíle pro HSOÚ speciálně uvedeny. Ve SRÚK jsou vymezeny „krajem podporované regiony“ a periferní území, což vychází z použité odlišné typologie, která vznikla ještě dříve, než aktuální SRR 21+.

⁴ KÚÚK (2018). *Strategie rozvoje kraje*. Dostupné dne 13. 12. 2021 z <https://www.kr-ustecky.cz/strategie-rozvoje-kraje/ms-274628/p1=274628>

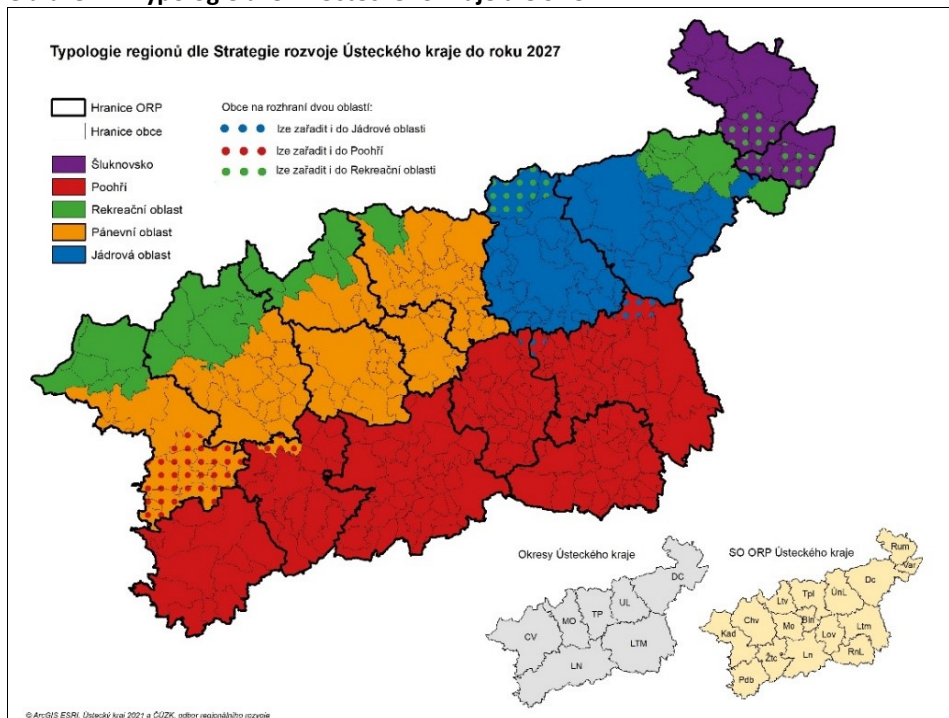
Obrázek 1: Vymezení podporovaných území dle SRÚK

Zdroj: KÚÚK (2018)

Nejvíce postižené regiony v Ústeckém kraji jsou ORP Litvínov, ORP Most a ORP Bílina. Periferní regiony, které jsou hendikepovány izolovaností danou delší dopravní vzdáleností dojíždky do nejbližšího centra, jsou jihozápadní část ORP Podbořany, severozápadní část ORP Kadaň a jihozápadní část ORP Rumburk.

Obrázek 2: Typologie území Ústeckého kraje dle SRÚK

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Dle typologie regionů použité ve SRÚK je území ORP Rumburk součástí Šluknovska, přičemž jeho jižní část má některé charakteristiky podobné rekreační oblasti Labských pískovců.

Metodika zpracování

Předkládaná studie je jedním ze tří pilotních analyticko-implemenčních plánů, které vznikly v roce 2022 v Ústeckém kraji na podporu regionálně specifických aktivit v rámci hospodářsky a sociálně ohrožených území.

Výchozí metodické pokyny pro zpracování předložené pilotní studie, včetně hlavního členění a sledovaných ukazatelů, byly definovány ze strany Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) a diskutovány prostřednictvím jednání sekretariátů Regionálních stálých konferencí v období cca od 8/2021. Vlastní zpracování studie ORP Rumburk proběhlo převážně ve druhé polovině roku 2022.

Postup zpracování studie lze rozdělit na tři části:

(1) Analytická práce s daty / desk research

Prvotním krokem při zahájení prací na studii byl sběr a třídění potřebných dat. Většina dat byla dostupná z databáze Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“). Volba časové řady závisela na dostupnosti dat zvoleného indikátoru, s ohledem na úpravy v metodice ze strany gestora dat. U drtivé většiny indikátorů byla stanovena časová řada od roku 2013, resp. 2015. Požadovaná data pro většinu indikátorů jsou veřejně dostupná. Pro vybrané ukazatele byla zvolena vizualizace prostřednictvím mapových schémat, která byla vytvořena v ArcGIS ESRI s použitím datových podkladů Ústeckého kraje, ČÚZK či národního geoportálu INSPIRE.

(2) Ověření poznatků v území a intenzivní diskuze s aktéry

Pro účely ověření analytických dat a jejich diskuze byla utvořena pracovní skupina pro ORP Rumburk, ve které figurovali zástupci Ústeckého kraje, Regionální rozvojové agentury ÚK, několika měst a obcí v předmětném SO ORP, MAS, a dalších aktivních participujících aktérů. Cílem této skupiny bylo především identifikovat, ověřit a prodiskutovat stávající situaci v SO ORP, prioritizovat potřeby a problémy, které jsou obtížně řešitelné ze stávajících možností podpory. Diskuzní setkání se zapojenými aktéry se odehrávala přímo v Rumburku a byla směřována k tomu, aby bylo možné velmi konkrétně popsat aktivity, které by mohly být vhodné pro implementaci výše zmíněné systémové podpory v tomto typu regionů.

(3) Závěrečné zpracování výstupů

Po kompletním ukončení obou předcházejících částí došlo k závěrečnému zpracování výstupů. V této fázi došlo na jedné straně ke zpětnému zobecnění některých dílčích poznatků, ověření jejich platnosti pro sledované území, a na straně druhé ke konkretizaci potřeb a ověření stávajících dotačních možností. Sekundárním přínosem závěrečné fáze bylo rovněž zjištění, že tento typ studie se jeví jako velmi vhodný pro další související strategické kroky kraje v oblasti regionálního rozvoje, zejména v aktualizacích strategických a koncepčních dokumentů, mapování absorpční kapacity v území a definování potřebných intervencí z vyšší úrovně.

Popis vytvoření a zapojení platformy regionálních aktérů

Paralelně s vyšším stupněm rozpracovanosti analytické části byla zahájena spolupráce s různými aktéry v modelovém SO ORP, jejímž cílem bylo jak ověření získaných poznatků, tak velmi konkrétní diskuze a především prioritizace místních problémů a projektových záměrů.

Ustavení neformální pracovní skupiny proběhlo na základě spolupráce s vedením města Rumburk. Po vzájemné domluvě byli následně vytipováni aktéři z území osloveni s požadavkem na součinnost, po jejich souhlasu byli pozváni k účasti na prvním úvodním setkání pracovní skupiny. Komunikace byla dále koordinována Ústeckým krajem, který evidoval veškeré pracovní podklady (pozvánky, zápisy a případně další dokumenty) ze všech pracovních setkání. Složení pracovní skupiny pokrývalo různé skupiny aktérů, konkrétně byli zapojeni:

- město Rumburk
- město Šluknov
- město Krásná Lípa
- město Jiříkov
- město Děčín
- Hospodářská a sociální rada Děčínska z.s.
- Regionální rozvojová agentura ÚK, a. s.
- Ústecký kraj (Krajský úřad ÚK, odbor regionálního rozvoje)
- Schrödingerův institut - středisko volného času pro Šluknovský výběžek
- MAS Český sever, z. S.
- Charita Rumburk

Distančně/nepřimo:

- České Švýcarsko, o.p.s.
- CzechInvest

Pracovalo se v tzv. **třífázovém modelu diskuzních setkání**, což se v praxi dosud ukazuje jako vyhovující a efektivní řešení.

1. pracovní-diskuzní setkání proběhlo dne 22. 08. 2022 v Rumburku

Jednalo se o úvodní setkání členů pracovní skupiny, na kterém byla představena řešená problematika a důvody vedoucí ke vzniku studie. Setkání lze považovat za zahájení koordinace práce na studii v území a vstupní diskuzi, která nastínila nejzásadnější problémy k řešení. Cílem 1. setkání bylo zmapování platných strategií pro dané subjekty v území a identifikace zásadních průřezových témat.

2. pracovní-diskuzní setkání proběhlo dne 20. 09. 2022 v Rumburku

Podkladem pro 2. setkání byl výstup ze studia strategických dokumentů a souhrny problémů rozdělených dle tematických oblastí. Cílem tohoto setkání byla věcná diskuze nad definovanými problémy a jejich prioritizace formou praktického cvičení.

3. pracovní-diskuzní setkání proběhlo dne 19. 10. 2022 v Rumburku

Do 3. setkání byly doplněny konkrétní projektové záměry, které se objevují ve stávajících dokumentech či vychází z věcných diskuzí v rámci skupiny. Souhrny projektů byly podrobeny rovněž prioritizaci a podrobné diskuzi, jejíž součástí byla rovněž problematika vhodnosti a aktuálnosti platných dotačních titulů. Z tohoto setkání vzešly velmi konkrétní požadavky na vyšší úroveň, které jsou v závěru studie popsány a tvoří tak vazbu v rámci vertikální struktury v oblasti regionálního rozvoje.

Výstupy ze všech setkání jsou konsenzuální. Na závěrech diskuzí se členové pracovních skupin shodli a společně je přijali.

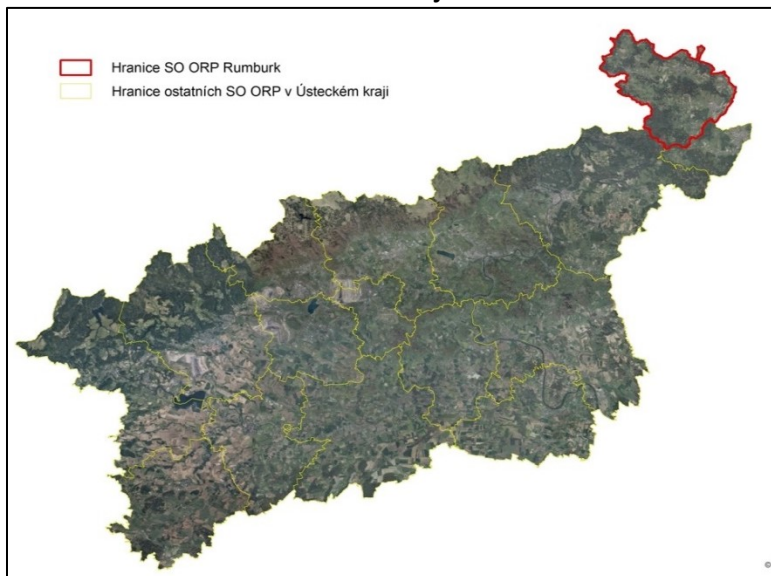
Pracovní skupina komunikovala dílčí výstupy a pracovní text studie v rámci území SO ORP Rumburk a doplnila jej o zaslané připomínky. Kontakty a princip spolupráce budou využity i v budoucnu, například při plánované aktualizaci Strategie rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027.

1 Základní informace o území

Administrativně spadá ORP Rumburk do Ústeckého kraje a nachází se ve Šluknovském výběžku. Sousedí se správními obvody ORP Varnsdorf a Děčín z Ústeckého kraje a dále je obklopeno Německou spolkovou republikou. Celková výměra ORP Rumburk je 266 km², čímž zaujímá 5 % rozlohy Ústeckého kraje. Okresní město Rumburk leží přibližně 35 kilometrů od Děčína a 45 kilometrů od Liberce, což jsou nejbližší větší města (Rumburk, 2020).

Na tomto území působí jedna místní akční skupina (dále jen „MAS“) a to MAS Český sever, z.s..

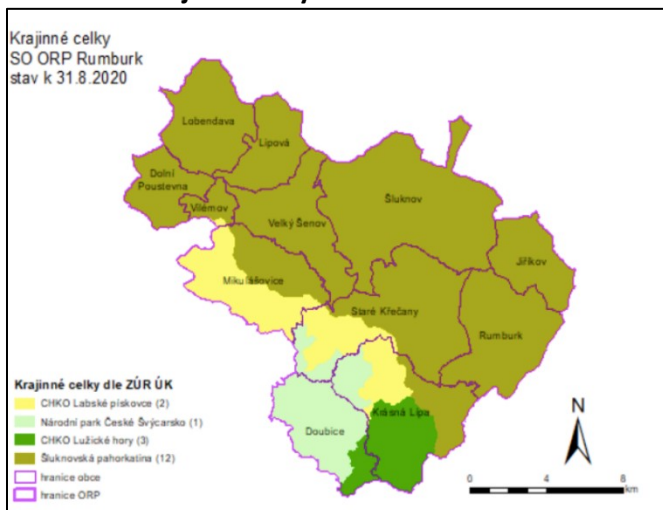
Obrázek 3: Georeliéf Ústeckého kraje

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Do SO ORP Rumburk zasahují CHKO Labské pískovce a CHKO Lužické hory a také Národní park České Švýcarsko. Dále se na tomto území nacházejí tři maloplošná zvláště chráněná území, která představují přírodní rezervace. Dvě tato území leží na hranici s ORP Varnsdorf. Jedná se o MZCHÚ Vápenka, MZCHÚ Spravedlnost a MZCHÚ Velký rybník.

Obrázek 4: Krajinné celky ORP Rumburk

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Do ORP Rumburk spadá dohromady 12 obcí, přičemž 7 z nich má status města. Mimo samotného města Rumburk se jedná o Dolní Poustevnu, Jiříkov, Krásnou Lípou, Mikulášovice, Šluknov a Velký Šenov. Obce, které status města nemají, jsou Doubice, Lipová, Lobendava, Staré Křečany a Vilémov (ČSÚ, 2022).

Obrázek 5: Správní obvod ORP Rumburk

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Tabulka 2: Základní charakteristika SO ORP Rumburk k 1. 1. 2021

Obec	Rozloha (km ²) = I1	Počet obyvatel = I2	Koeficient osídlení (KO) = I3	Hustota zalidnění = I4
Dolní Poustevna	11,05	1 650	5,16	149,32
Doubice	19,28	98	0,31	5,08
Jiříkov	13,32	3 490	10,91	262,01
Krásná Lípa	31,42	3 405	10,64	108,37
Lipová	12,83	579	1,81	45,13
Lobendava	19,57	263	0,82	13,44
Mikulášovice	25,84	2 076	6,49	80,34
Rumburk	24,72	10 679	33,37	432,00
Staré Křečany	36,76	1 195	3,73	32,51
Šluknov	47,47	5 721	17,88	120,52
Velký Šenov	19,82	1 979	6,18	99,85
Vilémov	4,07	864	2,70	212,29
ORP Rumburk	266,19	31 999	100,00	120,21

Zdroj: CZSO (2022), vlastní zpracování

Tabulka č. 2 zachycuje hodnoty indikátorů jednotlivých obcí v ORP Rumburk. Je patrná nízká hustota zalidnění periferních částí území ORP a naopak koncentrace obyvatel v Rumburku a sousedních obcích.

Tabulka 3: Sídlní struktura obcí v SO ORP Rumburk k 1. 1. 2021

Počet obyvatel											
	Do 199	200-499	500-999	1 000-1 999	2 000-4 999	5 000-9 999	10 000-19 999	20 000-49 999	50 000-99 999	100 000 a více	Celkem
Počet obcí	1	1	2	3	1	3	1	-	-	-	12
Procentní zastoupení	8,3	8,3	16,7	25,0	8,3	25,0	8,3	-	-	-	-
Kumulovaný součet	8,3	16,7	33,3	58,3	66,7	91,7	100	-	-	-	-
Počet obyvatel	98	263	1 443	4 824	2 076	12 616	10 679	-	-	-	31 999
Podíl obyvatel (v %)	0,3	0,8	4,5	15,1	6,5	39,4	33,4	-	-	-	-
Kumulovaný podíl obyvatel (v %)	0,3	1,1	5,6	20,7	27,2	66,6	100	-	-	-	-

Zdroj CZSO (2022), vlastní zpracování

Z hlediska počtu obyvatel jsou v SO ORP Rumburk víceméně rovnoměrně zastoupeny všechny velikostní kategorie sídel. Pouze Rumburk eviduje více než 10 000 obyvatel (10 679).

Z hlediska základních charakteristik je území ORP Rumburk typicky periferním územím, se zhoršenou dopravní dostupností vůči zbytku Ústeckého kraje a místně s velmi nízkým zalidněním. Naopak silnou stránkou jsou přírodní a krajinné hodnoty.

2 Pozice regionu z pohledu SRR 21+

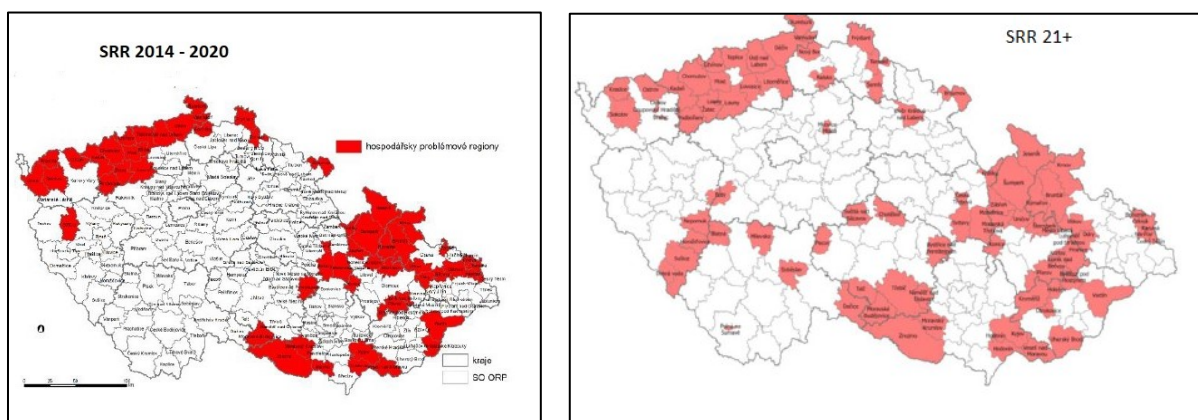
Současná Strategie regionálního rozvoje ČR je určena na dobu 7 let, tedy pro roky 2021-2027. Smyslem této strategie je identifikovat takové regiony, které vyžadují územně specifický přístup. Mimo jiné je také zapotřebí definovat, které intervence by měly být realizovány a kde přesně by měly být provedeny. V SRR 21+ jsou definovány regiony se soustředěnou podporou státu a jsou pojmenovávány jako hospodářsky a sociálně ohrožená území (dále je HSOÚ), jak bylo uvedeno v úvodu. Dále byla vyčleněna území tzv. metropolitní, aglomerace, regionální centra a jejich venkovské zázemí.

Předchozí strategie pro roky 2014-2020 taktéž poukazovala na „problémová“ území, avšak byl rozdíl v pojmenování těchto lokalit. Strategie vymezila „hospodářsky problémové regiony“. Jednalo se především o území ORP, kde byla zaznamenána nadprůměrná nezaměstnanost, nízká životní úroveň, nízký průměrný příjem, nízká ekonomická výkonnost a problematický regionální vývoj. Pro takováto území bylo vymezeno přesně 57 ORP, mezi které patřily především ORP z Moravskoslezského, Ústeckého, Karlovarského, ale také Olomouckého kraje.

Území, která vymezila SRR 21+, převážně odpovídají strategii předchozí. Opět se jedná především o kraj Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský. Důvodem je koncentrace sociálních, ekonomických a environmentálních negativních jevů.

V Ústeckém kraji se nachází 16 ORP, z toho je 14 v kategorii HSOÚ⁵.

Obrázek 6: Vymezení území se soustředěnou podporou státu dle SRR 2014-2020 a SRR 21+

Zdroj: MMR ČR (2022) a MMR ČR (2021)

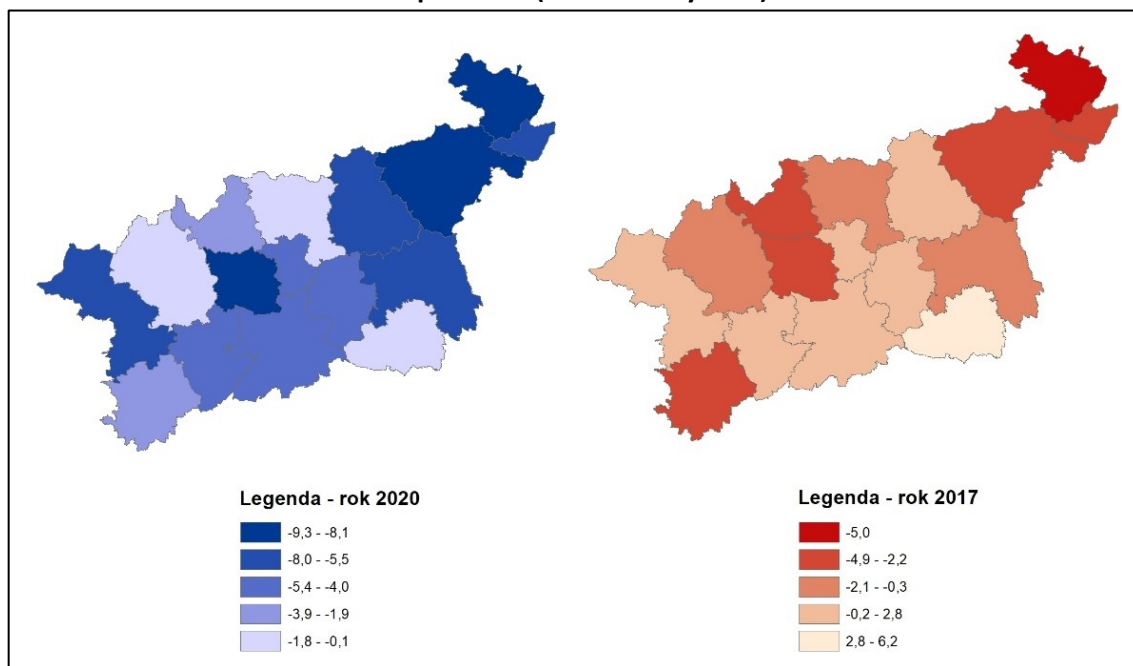
HSOÚ zabírají 92 % rozlohy Ústeckého kraje. V roce 2021 žilo v HSOÚ v Ústeckém kraji přibližně 93 % obyvatel. V rámci celého Česka žije v HSOÚ celkem 25 %.

Intenzita bytové výstavby: V SO ORP Rumburk se dokončilo průměrně 50,8 bytů za rok, a to v období 2015 až 2020. V přepočtu na 1000 obyvatel byla zaznamenána nejvyšší hodnota v roce 2018, kdy intenzita bytové výstavby činila 5,45 ‰, v tomto roce bylo totiž zaznamenáno 60 dokončených bytů. Naopak v roce 2016 bylo dokončeno pouhých 26 bytů (a tedy intenzita bytové výstavby 2,33 ‰). V posledním roce sledovaného období byl zaznamenán nárůst o 1 promilový bod; v praxi to znamená, že celkový počet dokončených bytů se navýšil o 10. V porovnání celého zkoumaného období nejsou vidět žádné spojitosti, téměř každý rok se intenzita bytové výstavby mění. Nejnižší pokles nastal v předposledním roce (tj. 2019) kdy intenzita zaznamenala pokles o 1,27 promilových bodů. Naopak nejvyšší nárůst nastal v již zmiňovaném roce 2018, zde byl zaznamenán nárůst o 2,9 promilových bodů. Značné jsou rozdíly mezi jednotlivými městy a obcemi SO. V roce 2020 měly nejvyšší hodnoty Staré

⁵ Viz poznámka k ORP Bílina na s. 5.

Křečany (2,70 ‰) a Rumburk (2,46 ‰). Naopak v obcích Lobendava, Mikulášovice a Vilémov nebyl zaznamenán ani jeden dokončený byt (ČSÚ, 2022).

Obrázek 7: Hrubá míra celkového přírůstku (na 1 000 obyvatel)

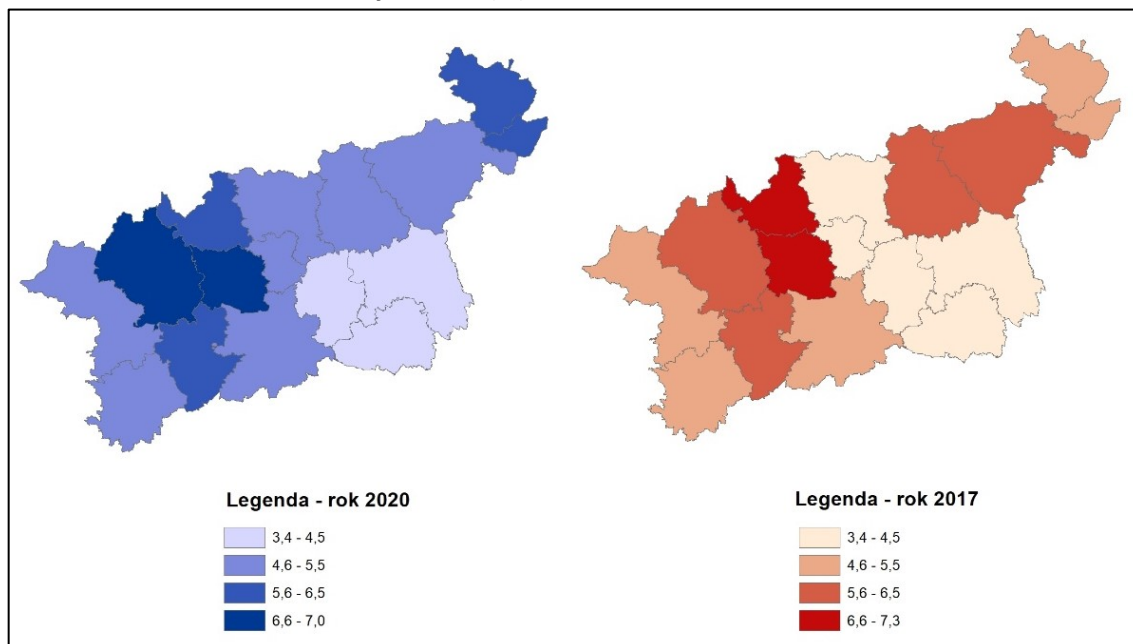

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel: Ve sledovaném období (2015-2020) se ORP Rumburk drží spíše v záporných hodnotách. Kladný přírůstek byl zaznamenán pouze v r. 2018. V počátku sledovaného období se první dva roky držela hodnota okolo 6 ‰, v roce 2017 je zaznamenán pokles na hodnotu necelých -5 ‰. Kladná hodnota je evidována v již zmiňovaném roce 2018, a to 0,58 ‰. Nejvyšší záporná změna byla zaznamenána v posledním roce (tj. 2020), kdy hodnota činila -8,25 ‰. Obdobný je trend v jednotlivých obcích. Nejhuře je na tom obec Mikulášovice, kdy je zaznamenáno až -33,35 ‰. Hned za touto obcí se řadí Doubice s hodnotou -27,03 ‰ a Lipová s -19 ‰. Jediná kladná hodnota se vyskytuje u Šluknova, kdy hrubá míra celkového přírůstku činí téměř 13 ‰ (ČSÚ, 2020).

Index stáří: Obyvatelstvo v ORP Rumburk neustále stárne. V porovnání sledovaného období (tj. roky 2015-2020) bylo zjištěno, že rozdíl mezi krajními lety je 14 procentních bodů. Ve srovnání s ostatními ORP v Ústeckém kraji se ORP Rumburk projevuje z hlediska indexu stáří jako jeden z nejhorších. V roce 2015 byla totiž zaznamenána nejnižší hodnota, tj. 109,9 ‰ a následně podíl jen stoupal. Nejvyšší nárůst se projevil v roce 2016, kdy index stáří stoupl o 5,6 procentních bodů. Jediný rok, kdy byl zaznamenán pokles, byl v posledním roce sledovaného období, rozdíl byl 1,5 procentních bodů. Některé obce v SO ORP mají extrémní hodnoty stárnutí obyvatel. Obec Doubice v r. 2020 zaznamenala index stáří neuvěřitelných 430 ‰ (za rok 2020), nejnovější data (31. 12. 2021) je hodnota opět vyšší, a to o 220 procentních bodů. Jednou z příčin rychlého růstu indexu stáří je migrace mladých lidí pryč z regionu.

Obrázek 8: Podíl nezaměstnaných osob (%)

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Podíl nezaměstnaných osob: V ORP Rumburk se podíl nezaměstnaných osob ve sledovaném období stále měnil, není zaznamenán žádný konstantní pokles ani nárůst. V rámci sledovaného období se první rok ORP Rumburk vykazuje 8,55 % nezaměstnaných osob a následující rok tento podíl klesl na hodnotu 7,7 %. Do předposledního roku podíl klesal, až dosáhl hodnoty 4,36 %. Poslední rok sledovaného období je zaznamenána třetí nejvyšší hodnota, a to 6,24 %. Z hlediska nezaměstnanosti není ORP Rumburk nejhorší v Ústeckém kraji, i tak jsou zde však hodnoty nadprůměrné. Přitom nezaměstnanost v některých městech a obcích výrazně přesahuje místní průměr (Šluknov 9,1 %, Krásná Lípa 8,1 % podíl nezaměstnaných osob). Nejnižší procento je zaznamenáno u obce Lipová, kde je podíl 2,8 % (ČSÚ, 2020).

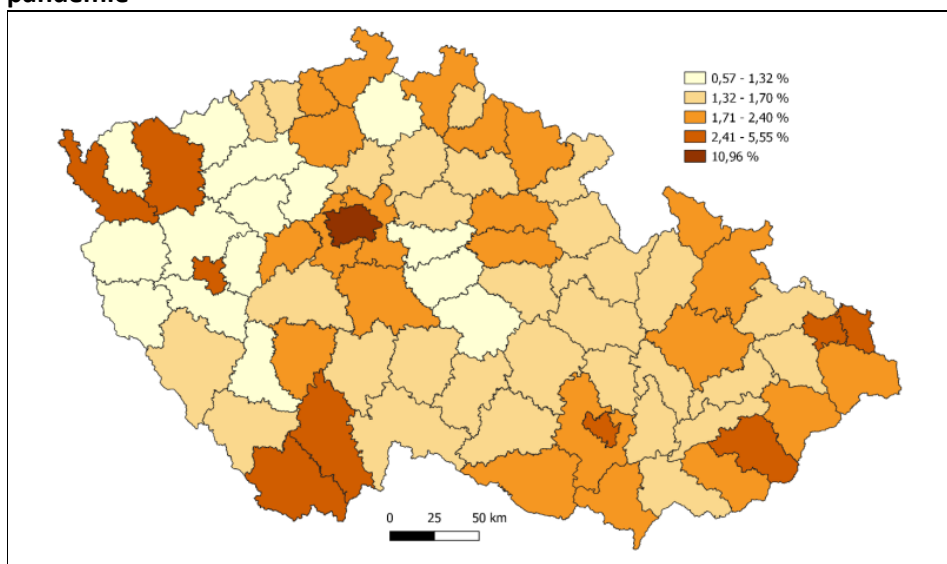
Intenzita podnikatelské aktivity: Intenzita podnikatelské aktivity se v ORP Rumburk pohybuje převážně po celou dobu sledovaného období (tj. 2015-2020) na stejné úrovni, nevyskytují se zde žádné extrémní výkyvy. Od roku 2015 až po předposlední rok zkoumaného období hodnoty mírně klesají. V roce 2015 bylo zaznamenáno 190,53 ekonomických subjektů na 1000 obyvatel a v předposledním roce o 4,76 promilových bodů méně. V posledním sledovaném roce však počet ekonomicky aktivních subjektů na 1000 obyvatel stoupl na hodnotu 187,71. Struktura hospodářské činnosti se v ORP Rumburku se nijak neodchyluje od jiných ORP v Ústeckém kraji. ORP Rumburk je jedno z ORP, které se specializují na zpracovatelský průmysl. Mezi významná odvětví, která zde působí, je především automobilový průmysl, strojírenský průmysl a lesnictví (ČSÚ, CzechInvest, 2020). V sektoru malých a středních podniků mají významné zastoupení subjekty služeb v cestovním ruchu, především v návaznosti na oblast národního parku.

Podle charakteristik sledovaných SRR je území ORP Rumburk typickým hospodářsky a sociálně ohroženým územím. Hlavní negativní trendy jsou stárnutí obyvatel a vysoká nezaměstnanost.

3 Potenciální dopady pandemie Covid-19

Na začátku roku 2020 postihla celý svět pandemie Covid-19, která s sebou nesla negativní dopady na všechna odvětví ekonomiky. Restrikce zavedené pro zpomalení šíření pandemie znemožnily běžné fungování firem. Česká republika i Evropská unie zavedly několik opatření pro posílení ekonomiky (například programy Antivirus, Covid III. nebo Inovační vouchery Covid-19).

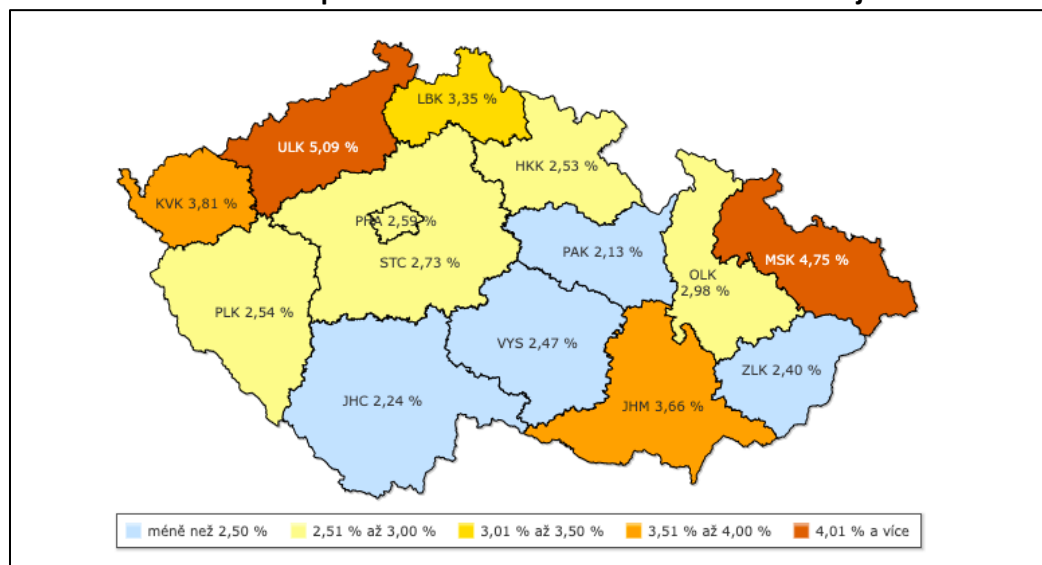
Obrázek 9: Podíl ekonomicky aktivních osob v odvětvích ekonomiky s negativním dopadem pandemie

Zdroj: DotaceEU.cz (2022)

Lze pozorovat rozdíl mezi zasaženými lokalitami v souvislosti s pandemií Covid-19 u ekonomicky aktivních osob. Nejvíce utrpěly větší aglomerace a turisticky atraktivní území. Nejvyšší dopad byl zaznamenán v Praze, ale i v dalších městech, jako je Brno Plzeň a Ostrava. Z pohledu NUTS 3 byly zasaženy kraje Karlovarský, Jihočeský, Zlínský a Moravskoslezský. Z mapy je také patrné, že v Ústeckém kraji byly nejvíce zasaženy okresy Ústí n. L., Litoměřice a Děčín, kam spadá ORP Rumburk.

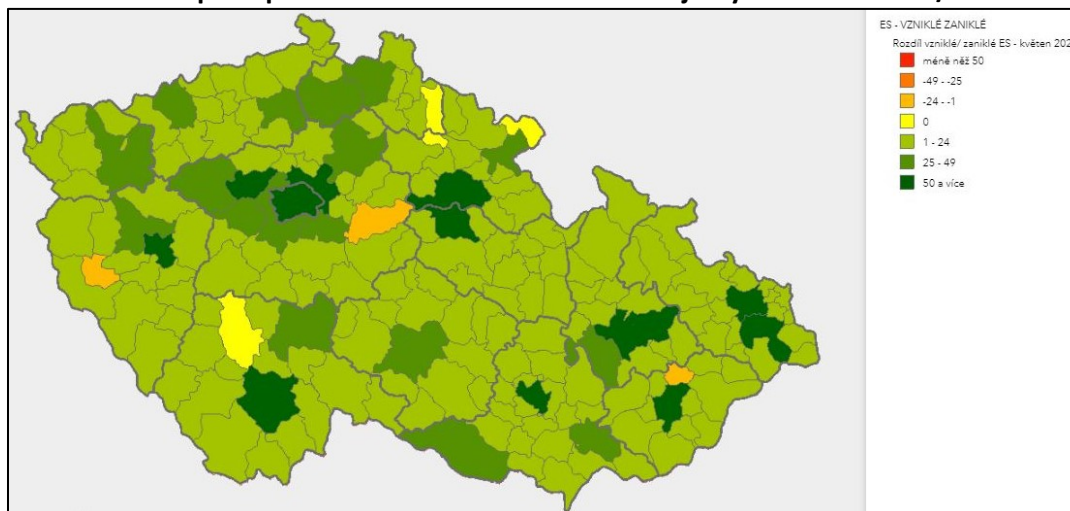
Obrázek 10: Procentuální přehled nezaměstnanosti k 31. 5. 2022 v krajích ČR

Zdroj: ČSÚ (2022)

Z meziregionálního srovnání míry nezaměstnanosti (viz obrázek výše) je patrné, že Ústecký kraj je nejhůře postiženou oblastí ČR. Přestože míra nezaměstnanosti v ÚK od roku 2012 (kdy dosahovala téměř 11 %) stále klesala, negativní trend se zastavil v r. 2019 (2,5 %) a poté nastal opětovný růst nezaměstnanosti (2020: 3,7 %, aktuální data k 31. 5. 2022: 5,09 %) na hodnoty vyšší, než má Karlovarský nebo Moravskoslezský kraj. Je tedy pravděpodobné, že na území Ústeckého kraje stále dopadají problémy spojené s pandemií Covid-19. Navíc došlo i k nárůstu uchazečů evidovaných na úřadu práce, a to o více než 34 %, zatímco nabídka volných míst se snížila o 11 %. (ČSÚ, 2022).

Obrázek 11: Mapa dopadů Covid-19 na ekonomické subjekty – rozdíl vzniklé / zaniklé ES

Zdroj: MMR (2020)

Počet ekonomicky aktivních subjektů i přes pandemii Covid-19 vzrostl. Nejednalo se o žádné extrémy, v roce 2019 činil počet ekonomicky aktivních subjektů 9 678. V roce 2020 se počet zvýšil o 89 subjektů. Tento trend byl stejný ve všech ORP Ústeckého kraje (s výjimkou ORP Děčín, kdy hodnota klesla o 2 subjekty, a ORP Rumburk s poklesem o 22 subjektů (ČSÚ, 2021).

Odvětví, které bylo pandemií nejvíce zasaženo, byl cestovní ruch. Nebylo možné navštěvovat památky ani využívat služeb CR (ubytování, stravování), postížena byla i činnost cestovních agentur. Z pohledu na ORP Rumburk v odvětví hromadných ubytovacích zařízení (dále jen HUZ) a jejich návštěvnosti, v roce 2021 navštívilo HUZ celkem 22 273 hostů, průměrný počet přenocování (nocí) představuje 2,9. V roce 2020, kdy byl Covid-19 v plném proudu, bylo evidováno pouze 8 160 hostů a průměrný počet nocí 2,5. Z pohledu návštěvnosti HUZ lze pozorovat mírný nárůst od roku 2019, kdy činil počet hostů 20 896. Z hlediska průměrného počtu nocí lze naopak vidět pokles. V roce 2020 bylo zaznamenáno průměrně 2,7 nocí. Lze tedy pozorovat trend, kdy turisté a návštěvníci sice do ORP Rumburk zavítají, ale stráví zde méně času.

Tabulka 4: Hromadná ubytovací zařízení v ORP Rumburk

Rok	Počet ubytovacích zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Návštěvnost (hosté celkem)	Přenocování celkem	Průměrný počet přenocování (nocí)
2016	35	534	1 512	29 692	72 166	2,4
2017	35	532	1 493	35 795	81 749	2,3
2018	31	456	1 296	36 458	81 861	2,2
2019	30	457	1 299	38 150	90 900	2,4
2020	32	486	1 410	20 896	55 940	2,7
2021	32	498	1 390	22 273	54 983	2,5

Zdroj: ČSÚ (2022)

Lze sledovat mírný, avšak dlouhodobý pokles počtu a kapacity HUZ. V prvním roce (tj. 2016) je zaznamenáno 35 ubytovacích zařízení s celkovým počtem pokojů 534 a s 1 512 lůžky. V posledních dvou sledovaných letech (tedy 2020, 2021) se evidoval stejný počet ubytovacích zařízení (tj. 32).

Z pohledu návštěvnosti ORP Rumburk lze pozorovat ve sledovaném období následující vývoj: Až do roku 2019 návštěvnost rostla, počty hostů se blížily ke 40 000. V době pandemie nastal extrémní zvrát a pokles na poloviční hodnoty. Trend se opět lehce zlepšuje v posledním roce, avšak za cenu zkrácení průměrné délky pobytu v regionu (ČSÚ, 2022).

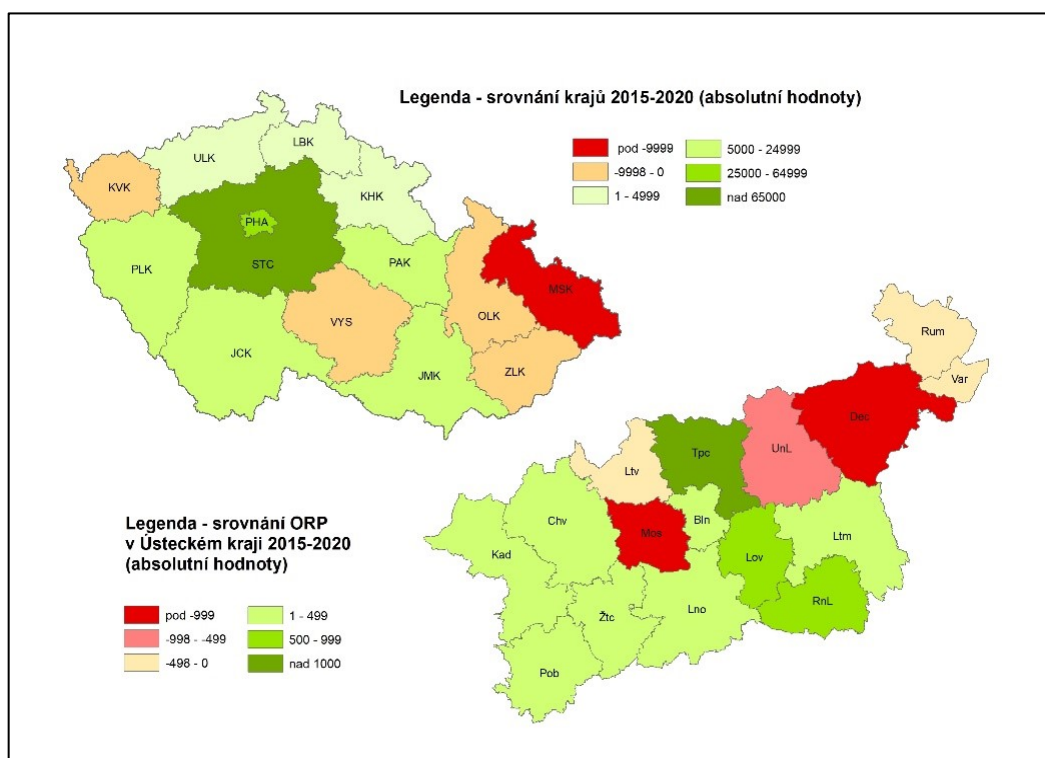
Pandemie Covid-19 dopadla nejvíce na sektor cestovního ruchu na území ORP Rumburk. Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení se snížila téměř na polovinu. V období od roku 2021 nastává mírné oživení, hosté se do regionu pomalu vracejí, návštěvnost však stále nedosáhla původních hodnot.

4 Dlouhodobé tendence regionálního vývoje – kontext kraje

Na regionální vývoj i na udržitelný rozvoj je zapotřebí hledět i ze stránky přirozeného vyššího územního celku, tedy z pohledu NUTS 3 (kraj). Jak již bylo zmíněno, Ústecký kraj spolu s Moravskoslezským a Karlovarským byly označeny jako kraje hospodářsky a sociálně ohrožené. Společným jmenovatelem je zde vysoká koncentrace sociálních, ekonomických a environmentálních problémů. Těmito problémy jsou například nízká atraktivita života, neuspokojující nabídka pracovních míst, nedostatečné karierní možnosti růstu (jak pro mladé obyvatele, tak pro odborníky) a v neposlední řadě zhoršená kvalita životního prostředí (ovzduší).

Hlavním problémem pro Ústecký kraj představuje především **odliv obyvatelstva**. Dle dat ČSÚ (2020) zaznamenal Ústecký kraj pouze 8,9 ‰ počtu přistěhovalých na 1 000 obyvatel. Což představuje třetí nejhorší hodnotu za všechny kraje. Menší hodnotu vykazuje pouze kraj Moravskoslezský (5 ‰), Olomoucký (7,8 ‰) a Zlínský (7,3 ‰). Nejvyšší hodnotu zaznamenalo hlavní město Praha, která čítá dohromady 30,6 ‰ přistěhovalých na 1 000 obyvatel. Naopak počet vystěhovalých se v Ústeckém kraji drží na 10,2 ‰, což z daleka není nehorší zaznamenaná hodnota. Na poslední pozici s nejvyšší hodnotou počtu vystěhovalých na 1 000 obyvatel je opět hlavní město Praha, u které bylo zaznamenáno 23,3 ‰. (ČSÚ, 2020)

Obrázek 12: Migrační saldo (2015-2020)

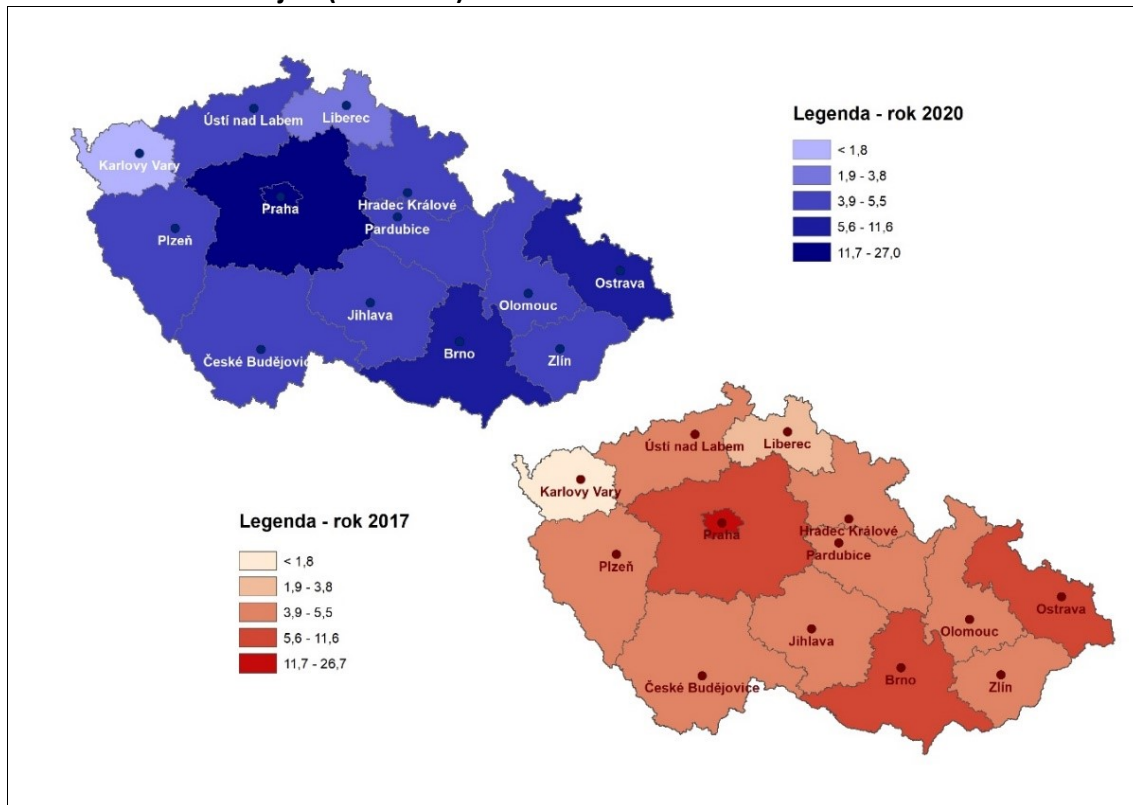
Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

S ohledem na migrační saldo, Ústecký kraj se nacházel v pozici mírného migračního zisku, zařadil se na desáté místo mezi kraji ČR. Mezi ORP v Ústeckém kraji se na posledním místě umístilo ORP Most s ORP Děčínem a následovaly ORP Ústí nad Labem a Teplice. (ČSÚ, 2021)

Z hlediska odvětvové struktury bylo v Ústeckém kraji zaznamenáno nejvyšší procento **zaměstnanosti**, v průmyslu, který představoval 35,2 % zaměstnaných. Ve stavebnictví se podíl objevuje již nižší, a to necelých 8 % zaměstnaných. Z dlouhodobého hlediska v Ústeckém kraji převládá chemický, těžební, energetický a také sklářský průmysl, který udržuje Ústecký kraj jedním z dominantních v těchto odvětvích (CzechInvest, 2020; KÚÚK, 2018).

Z pohledu **míry podnikatelských aktivit** vykazuje Ústecký kraj nižší hodnoty než kraje ostatní. Příčina je jak na straně poptávky (nižší kupní síla obyvatel v důsledku nižšího hospodářského rozvoje v kraji), tak na straně nižší ochoty k zahájení vlastního podnikání (kde jedním z možných důvodů může být také nízká míra vzdělanosti). Nejnižší úroveň podnikatelských aktivit? je v periferních oblastech kraje. Naopak nejvíce jsou podnikatelské aktivity zastoupeny v okolí a přímo v krajském městě Ústí nad Labem, v ORP Děčín (sektor cestovního ruchu) a dále v oblastech směrem k hlavnímu městu Praze. (KUÚK, 2018)

Obrázek 13: HDP v krajích (ČR=100 %)

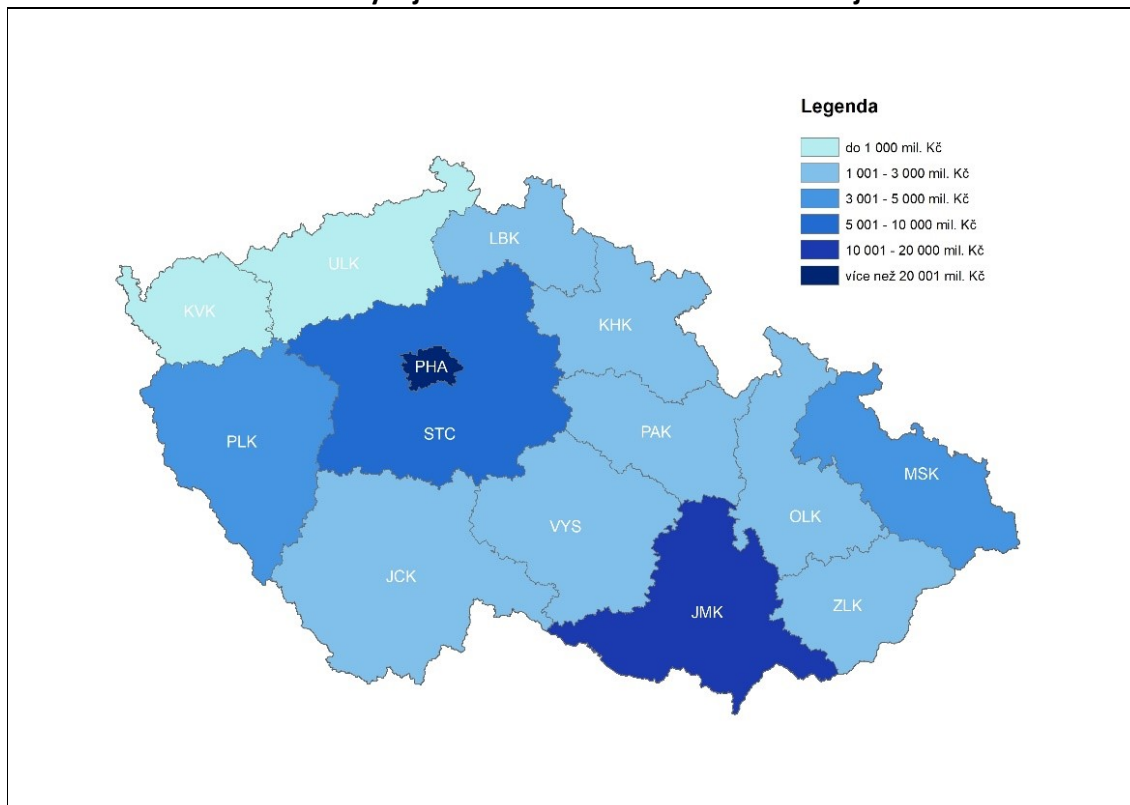

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele je v Ústeckém kraji druhý nejnižší ze všech krajů ČR. V roce 2020 činilo HDP 371 401 Kč. Horší hodnotu zaznamenal pouze kraj Karlovarský. V letech 2013-2019 HDP v Ústeckém kraji rostl. V celkovém srovnání se hodnota oproti roku 2013 zvýšila o 31 %. Nicméně další kraje rostly ještě rychleji a postavení ÚK oproti průměru ČR se nezlepšuje. V roce 2020 HDP klesl o 4 %. To mohlo být způsobeno pandemií Covid-19. K poklesu došlo i v dalších krajích, jako je například kraj Středočeský i Jihočeský. Ústecký kraj se v posledním zkoumaném roce podílel na republikovém HDP 5,3 %. (ČSÚ, 2020).

V roce 2020 bylo v Ústeckém kraji zaznamenáno 212 pracovišť provádějících **výzkum a vývoj**. Ve srovnání s jinými kraji České republiky se jedná o podprůměrnou hodnotu. Co do počtu zaměstnanců ve výzkumu a vývoji zaujímá Ústecký kraj druhé nejhorší místo mezi kraji ČR, a to s počtem 1 065 zaměstnanců. Co do financování inovací připadá v ÚK 77 % na podnikatelský sektor, 20,1 % sektor vysokoškolský, 2,8 % vládní a 0,1 % sektor neziskový.

Obrázek 14: Průměrné roční výdaje na VaV za období 2005-2020 v krajích ČR

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Ústecký kraj je výrazně průmyslový region. **Počet studentů technických oborů** na vysokých školách zde však neroste. V roce 2020 bylo v oboru inženýrství a strojírenství 1 254 studentů, tento obor je v posledních letech zastoupen početněji, naopak klesá počet studentů v oboru výroby a zpracování (v roce 2018 bylo zaznamenáno 395 studentů, v roce 2020 232 studentů). Zároveň v Ústeckém kraji studovalo 1 344 studentů v oboru přírodních věd, matematiky a statistiky, což představuje mírné zlepšení. (ČSÚ, 2020)

Na území Ústeckého kraje bylo zaregistrováno 99 **patentů**. Nejvyšší počet držely soukromé podniky (72 patentů). Problémem Ústeckého kraje je převážně nízký význam zdejších patentů pro trh. S ohledem na celou patentovou oblast na tomto území se jedná o podprůměrný růst (KUÚK, 2018).

V oblasti **inovací** je v Ústeckém kraji nízká míra spolupráce firem s inovačním potenciálem s výzkumnými a vývojovými organizacemi. Velkým problémem je nedostatek vhodných odborníků ve sféře VaV či pro vývoj nebo inovativní procesy realizované ve firmách. Zásadním problémem je pak všeobecný nedostatek kvalifikovaného technického personálu na všech úrovních výroby a řízení – technologů, odborných pracovníků ve výrobě, včetně obsluhy některých strojů v chemických firmách, ve strojírenství či plastikářství/gumárenství a dalších. To může souviset i s úbytkem technických středních škol v území a poklesem kvality jejich absolventů (KÚÚK, 2018).

Z pohledu **životního prostředí** jsou v území ORP Rumburk hlavním problémem brownfieldy.

Pandemie Covid-19 na území ORP Rumburk dopadla nejvíce na sektor cestovního ruchu. Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení se snížila téměř na polovinu. V období od roku 2021 nastává mírné oživení, hosté se do regionu pomalu vrací, návštěvnost však stále nedosáhla původních hodnot.

5 Hlavní socioekonomické problémy a výzvy ORP

Dlouhodobým problémem celého Ústeckého kraje je **nezaměstnanost**. Podíl nezaměstnaných osob se v České republice pohybuje na hodnotě 4,2 % dle ČSÚ (2021). Ústecký kraj je druhým nejhorším krajem ČR s hodnotou 5,46 %. ORP s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob v ÚK jsou ORP Litvínov a ORP Chomutov. ORP Rumburk se dlouhodobě drží pod 10 %, i tak je to však nad průměrem kraje i ČR. Značné rozdíly jsou mezi jednotlivými obcemi, zatímco např. Lipová hlásí pouze 2,8 %, Šluknov vykazuje hodnotu 9,1 %. Město Rumburk se drží na průměrné pozici s 5,5 % nezaměstnaných osob.

Dalším problémem je **nízká úroveň vzdělanosti**. Necelá polovina obyvatelstva kraje disponuje buď žádným vzděláním, neúplným základním nebo základním vzděláním. Naopak o to méně je vysokoškoláků. Dle Strategie rozvoje Ústeckého kraje (SRÚK) je vyšší nezaměstnanost způsobená právě nízkou vzdělaností občanů (nízký sociální kapitál). Tento jev je ve SRÚK vysvětlován strukturální změnou ekonomiky, která na území nastala (útlum průmyslu) (ČSÚ, 2021). Tabulka porovnává vzdělanost v jednotlivých ORP v Ústeckém kraji. ORP Rumburk vykazuje nejvyšší podíl obyvatel bez vzdělání; jedná se o 2 % obyvatel, a je na druhém místě co do podílu obyvatel se základním vzděláním (19 %). Naopak podprůměrný je podíl obyvatel s maturitou, vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním.

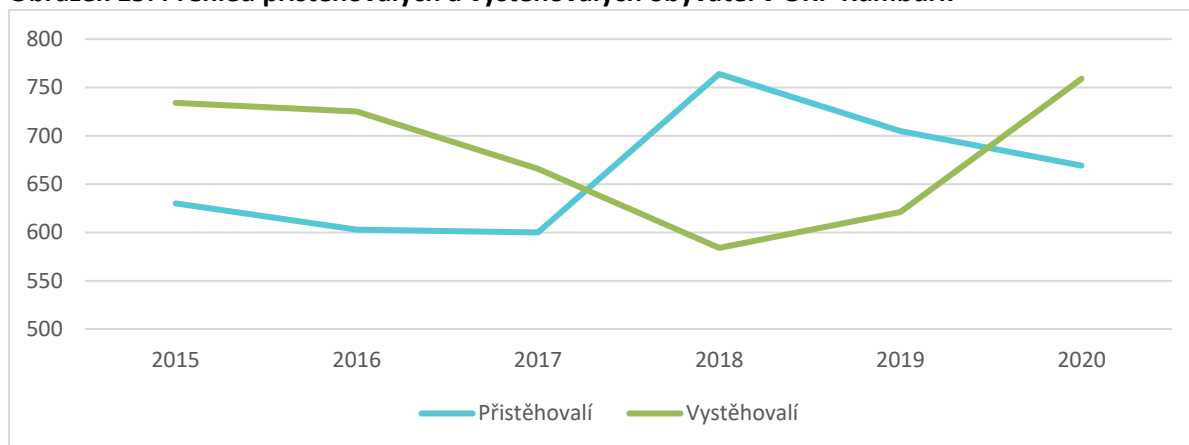
Tabulka 5: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle dosaženého vzdělání, SLDB 2021, v %

ORP	Bez vzdělání	Základní (vč. neukonč.)	Střední vč. Vyučení	Úplné střední s maturitou	Vyšší odborné, konzervatoř	Vysokoškolské
Bílina	1,7	20,9	37,5	22,1	0,9	6,0
Děčín	1,1	16,2	34,7	29,5	0,9	9,6
Chomutov	1,2	17,4	33,9	28,0	1,3	9,6
Kadaň	1,7	18,7	34,8	27,1	1,2	7,8
Litoměřice	1,0	15,1	32,5	30,7	1,2	12,9
Litvínov	1,6	17,5	35,5	27,0	1,1	8,9
Louny	0,9	15,2	34,4	30,1	1,2	11,0
Lovosice	0,9	15,1	37,0	29,5	1,2	10,2
Most	1,5	18,5	32,9	26,6	1,2	9,7
Podbořany	1,2	19,6	38,9	25,0	1,0	7,1
Roudnice nad Labem	0,5	14,4	34,4	31,1	1,6	12,7
Rumburk	2,0	19,0	35,5	25,2	1,1	6,9
Teplice	1,0	16,1	33,2	28,7	1,4	10,9
Ústí nad Labem	1,0	15,2	30,3	30,7	1,1	13,2
Varnsdorf	0,9	16,6	36,2	28,2	1,5	7,2
Žatec	1,4	17,3	32,7	28,2	1,3	10,9

Zdroj: ČSÚ (2022)

Průměrná hrubá měsíční **mzda** v 1. čtvrtletí 2022 vzrostla o 5,7 % na částku 34 953 Kč (navýšení o 1 896 Kč). Tento nárůst je nejnižší v porovnání mezi kraji ČR (ČSÚ, 2022).

Obrázek 15: Přehled přistěhovaných a vystěhovaných obyvatel v ORP Rumburk

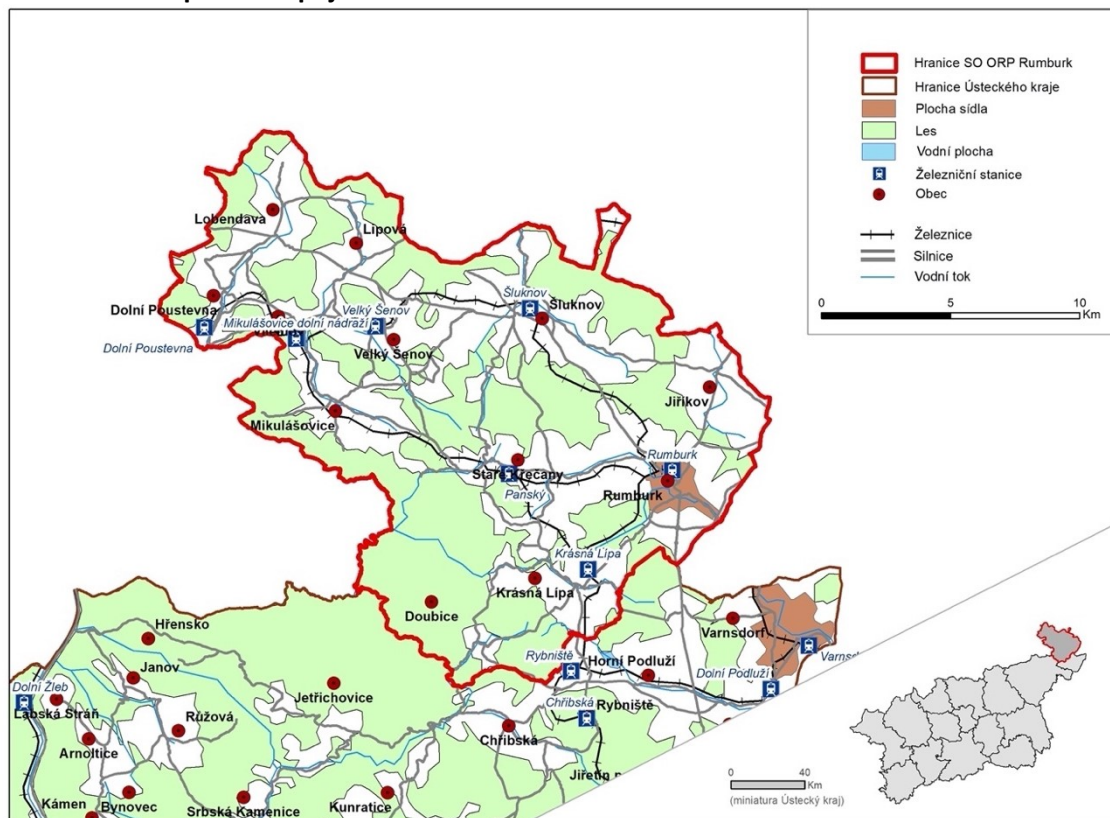

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Graf zachycuje **migraci** v ORP Rumburk. V letech 2015 až 2017 počet vystěhovaných obyvatel byl vyšší než přistěhovaných. Po těchto letech však počet přistěhovaných zaznamenal extrémní nárůst a převýšil tak počet vystěhovaných. Tento trend však dlouho nevydržel a následující roky počet jen klesal. S výjimkou výkyvu v r. 2018 trpí ORP Rumburk dlouhodobě odlivem obyvatel.

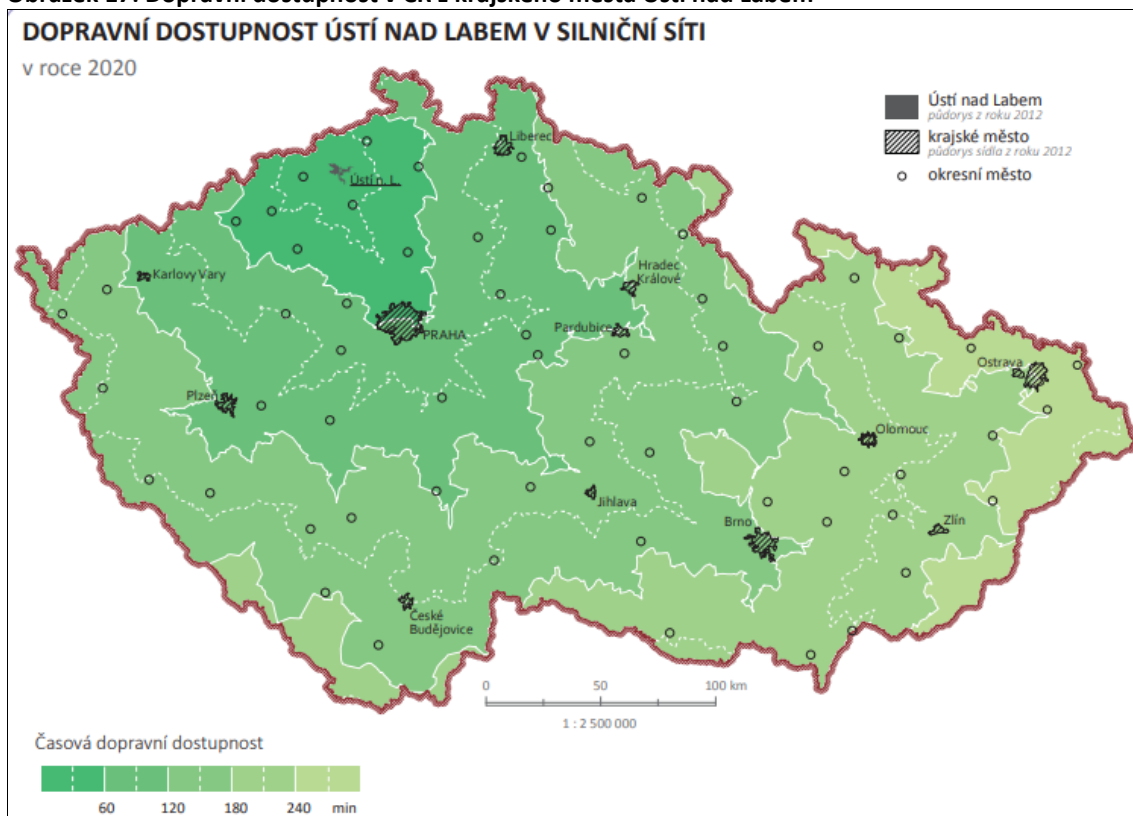
Z hlediska **dopravní dostupnosti** územím ORP Rumburk neprochází žádná dálnice ani rychlostní komunikace. Základem jsou silnice II. a III. třídy. Stěženi dopravní komunikaci tvoří především silnice I/9 (Praha-Mělník-Česká Lípa-Nový Bor-Rumburk-státní hranice s Německem). Silnice I/9 napojuje Šluknovský výběžek na vnitrozemí i na zahraničí, její profil a šířkové parametry nicméně nejsou koncipovány na další nárůst provozu.

Obrázek 16: Dopravní napojení v ORP Rumburk

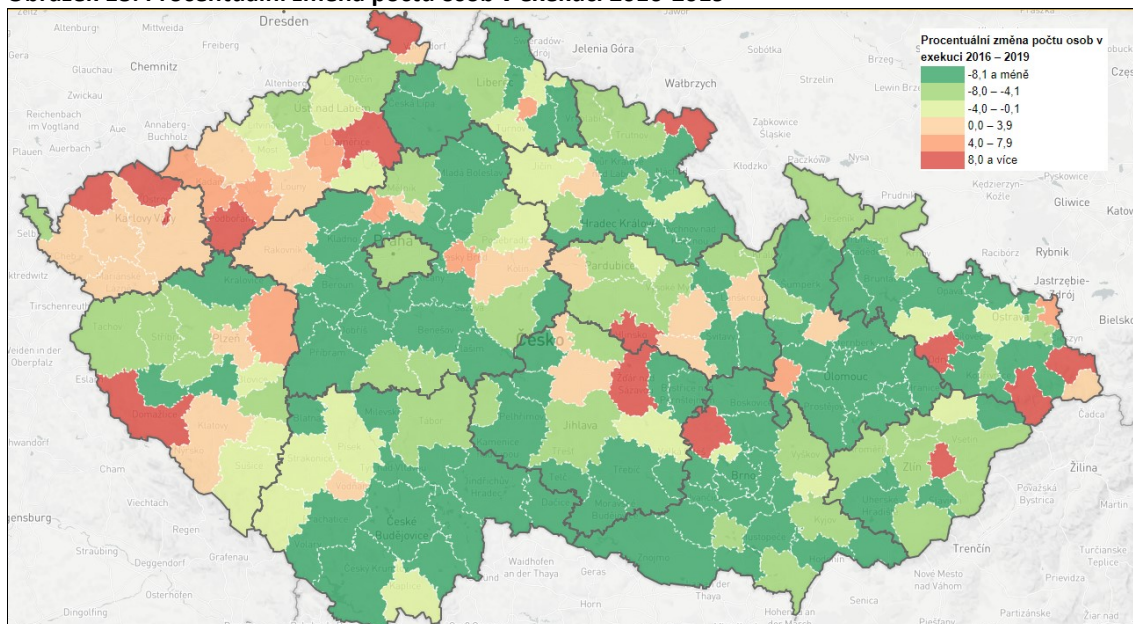
Dílní zdroj: Národní geoportál INSPIRE, 2022
Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracováno 2022

Obrázek 17: Dopravní dostupnost v ČR z krajského města Ústí nad Labem

Zdroj: Obcepro (2016)

Obrázek 18: Procentuální změna počtu osob v exekuci 2016-2019

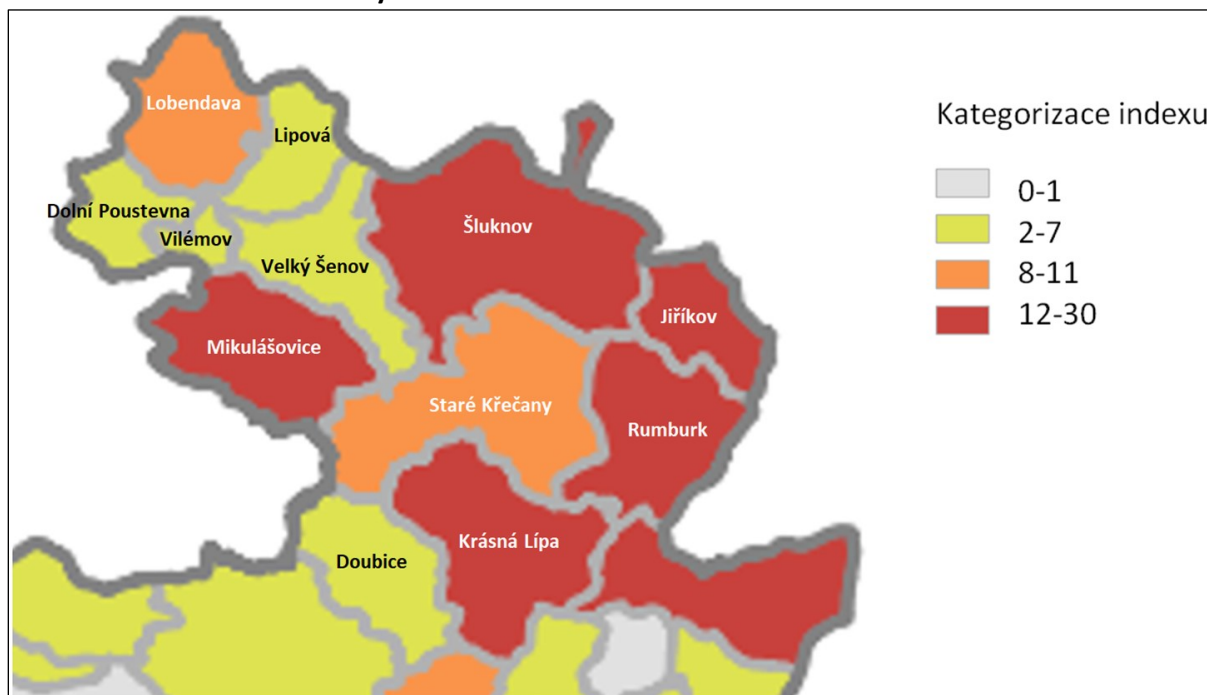

Zdroj: Mapaexekuci.cz (2022)

Významným problémem Šluknovského výběžku je **sociální vyloučení**. Dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit (2015) je v Ústeckém kraji 89 takovýchto lokalit. V porovnání s rokem 2006 se tato hodnota zvýšila o 26 lokalit. Velké množství těchto lokalit je situováno v ORP Litvínov, ORP Chomutov, ORP Ústí nad Labem a ORP Most. V případě ORP Rumburk se jedná spíše o mikrolokality (jednotlivé domy, max. ulice). Zároveň se zvyšuje počet obyvatel sociálně vyloučených nebo vyloučením ohrožených. Jevy související se sociálním vyloučením jsou mj. nižší vzdělanost (včetně nepředávání vzdělávacích návyků dětem), pasivní ekonomická strategie založená na sociálních dávkách (míra nezaměstnanosti v SVL se

pohybuje kolem 85 %), chudoba a exekuce a s tím související ekonomické aktivity v šedé či černé ekonomice (kriminalita). Ústecký kraj je nejhorší v ČR z hlediska počtu obyvatel v exekuci (16,79 % osob v exekuci), přitom v rámci kraje patří ORP Rumburk k nejvíce postiženým (Geoportál ÚK, 2020).

Obrázek 19: Index sociálního vyloučení v obcích v SO ORP Rumburk

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování (2021)

Agentura pro sociální začleňování vyvinula v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování jednotný nástroj, který v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu míru zatížení sociálním vyloučením posoudit – Index sociálního vyloučení. Škála indexu nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, přičemž hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením. Základní územní úroveň, k níž se index sociálního vyloučení vztahuje, reprezentují obce.

Hlavním socioekonomickým problémem území ORP Rumburk je komplikovaná sociální skladba obyvatel, která se projevuje na více úrovních:

- Nezaměstnanost
- Nízká vzdělanost obyvatel
- Odliv vzdělanějších obyvatel, imigrace osob s nižším sociálně-ekonomickým statutem
- Osoby sociálně vyloučené, případně ohrožené sociálním vyloučením
- Související problémy, např. kriminalita

6 Problémová analýza území

Pro definování problémů a jejich příčin řešeného ORP byla zároveň využita problémová analýza „zdola“ s využitím existujících strategických dokumentů z území a diskuze místních aktérů.

Cílem problémové analýzy je popsat hlavní společné (sdílené, průřezové) problémy řešeného území a příčiny a důsledky těchto problémů. Pouze s dobrým porozuměním současné situaci lze následně plánovat intervence ke zlepšení. Problémová analýza se tedy snaží popsat společné slabé stránky celého řešeného území.

Pro účely této kapitoly byly analyzovány následující rozvojové dokumenty:

- Strategický plán rozvoje města Rumburk - Aktualizace na období 2021-2027
- Program rozvoje města Šluknov na období 2021-2027
- Program rozvoje města Krásná Lípa na období 2021-2027
- Strategie rozvoje mikroregionu Sever na období 2020- 2030
- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Český sever na období 2021-2027
- Zápisy z jednání Sdružení pro rozvoj Šluknovska
- Akční plán dopravních opatření města Krásná Lípa 2016-2020
- Koncepce prostupného bydlení města Rumburk
- Plán sociálního začleňování města Rumburk 2022-2026
- Místní plán inkluze měst Rumburk a obce Staré Křečany 2018-2022
- Plán prevence kriminality v Rumburku 2020-2024
- Plán péče o Národní park České Švýcarsko 2009-2016
- Marketingová strategie a přehledy - České Švýcarsko o.p.s.
- Komunitní plánování sociálních služeb na Šluknovsku pro období 2019-2023
- Akční plán dopravních opatření města Krásná Lípa 2016-2020
- Místní komunikační plán města Rumburk a obce Staré Křečany

Analýza proběhla ve třech krocích:

1. Definování společných problémových oblastí
2. Zpracování přehledu problémů
3. Prioritizace problémových oblastí
4. Prioritizace dílčích problémů

Ad 1: Problémové oblasti

Strategické dokumenty z území se prolínají v sedmi společných problémových oblastech:

- Dopravní a technická infrastruktura, energie a sítě
- Bydlení, služby, občanská vybavenost
- Ekonomika, podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch
- Komunitní život, volný čas a sport, kultura a památky
- Životní prostředí a ochrana přírody
- Demografická situace, sociální stabilita a bezpečnost
- Občanská společnost, efektivní veřejná správa, veřejné rozpočty

Ad 2: Zpracování přehledu problémů

Byl zpracován seznam problémů, které ve vymezených oblastech jednotlivé dokumenty popisují. Vznikl tak tzv. longlist problémů. Vzhledem k rozsahu je zařazen jako příloha.

Uvedený longlist byl následně zúžen do formy přehledu. V přehledu jsou pro každou ze sedmi problémových oblastí definovány ještě dílčí podoblasti a v nich následně konkrétní problémy. Tam, kde byl stejný nebo obdobný problém uveden ve více dokumentech, byly tyto problémy sloučeny do jednoho bodu.

Po zúžení vznikla následující struktura přehledu problémů (oblasti a podoblasti):

Oblast	Podoblasti
Dopravní a technická infrastruktura, energie a sítě	Elektrická energie Vodovody, kanalizace, další technická infrastruktura Doprava Systémová omezení
Bydlení, služby, občanská vybavenost	Sociální služby a sociální práce Zdravotnictví Školství a vzdělávání Další služby a občanská vybavenost Bydlení Veřejná prostranství Hromadná doprava
Ekonomika, podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch	Rámcové podmínky Hospodářství Zaměstnanost, lidské zdroje Cestovní ruch
Komunitní život, volný čas a sport, kultura a památky	Veřejné objekty obecně Kulturní zařízení Památky Hřiště a sport Neorganizované volnočasové aktivity
Životní prostředí a ochrana přírody	Životní prostředí v intravilánu Životní prostředí v extravilánu Odpady Velkoplošná ochrana přírody
Demografická situace, sociální stabilita a bezpečnost	Obecná demografická situace Sociální vyloučení Bezpečnost
Občanská společnost, efektivní veřejná správa, veřejné rozpočty	Veřejné rozpočty Fungování veřejné správy Občanská společnost, spolupráce aktérů

Ad 3: Prioritizace oblastí

Aby bylo možné posoudit relativní významnost (váhu) problémů v jednotlivých oblastech, byla v prvním kroku provedena prioritizace oblastí a podoblastí. Zástupci aktérů z území přidělovali body podle toho, jak vnímají závažnost jednotlivých problémových oblastí a podoblastí pro území ORP.

Výsledek této prioritizace zobrazuje tabulka.

Podoblast	Počet bodů
Zdravotnictví	14
Sociální služby a sociální práce	12
Elektrická energie	8
Sociální vyloučení	8
Bezpečnost	7
Zaměstnanost, lidské zdroje	6
Školství a vzdělávání	5
Bydlení	3
Odpady	3
Hřiště a sport	2
Hromadná doprava	1
Občanská společnost, spolupráce aktérů	1

V grafickém znázornění (metoda word cloud) je jasně patrné, jaké skupiny problémů v území ORP převažují (čím větší písmo, tím větší problém):

Obrázek 20: Prioritizace problémových oblastí - vizualizace

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Převažuje tedy komplex problémů, které mají společného jmenovatele: sociální situaci a v území a z toho plynoucí problémy se sociálním vyloučením, bezpečností, problémy na trhu práce atd.

Ad 4: Prioritizace problémů

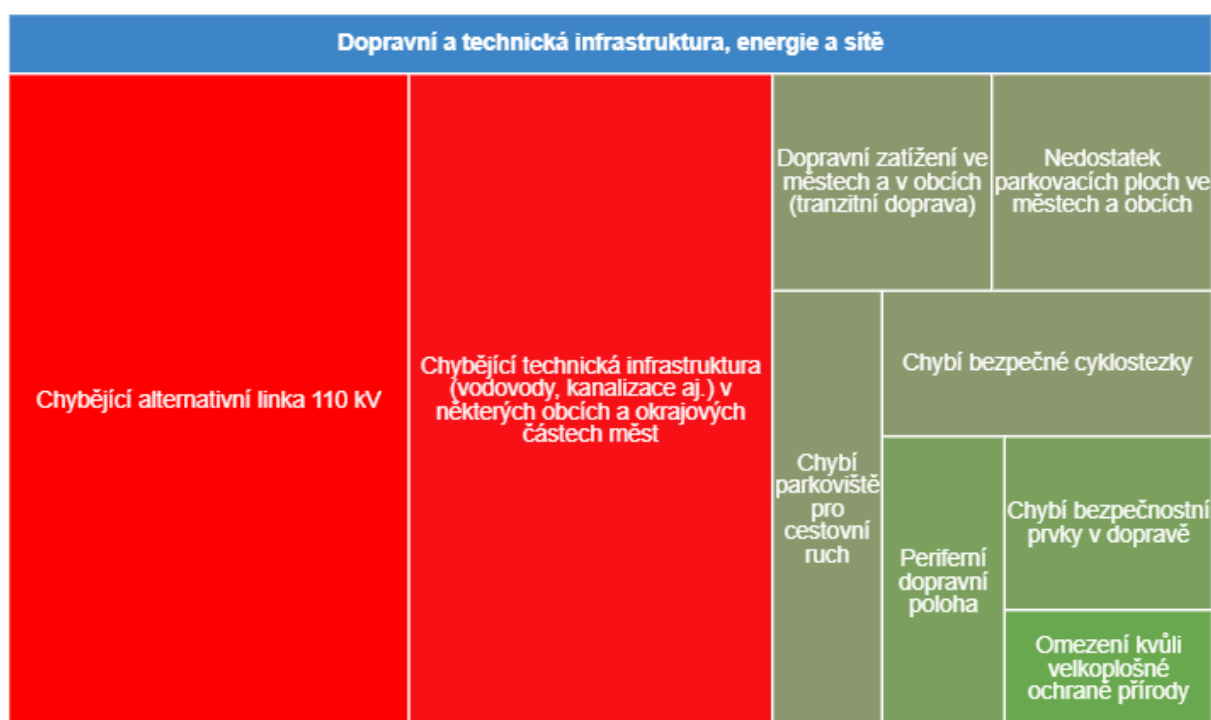
Následně pracovní skupina provedla bodové hodnocení problémů v jednotlivých oblastech: čím více bodů, tím závažnější problém.

Zde jsou stručně prezentovány hlavní problémy v jednotlivých oblastech, a to jednak v bodovém výčtu, jednak ve vizuálním znázornění, kde velikost pole odpovídá tomu, jak moc je daný problém vnímán jako závažný. Do přehledu byly zahrnuty problémy, které získaly min. 2 body.

Problémy v oblasti Dopravní a technická infrastruktura, energie a sítě

Problém	Počet bodů
Závislost na dodávkách energie z vnějších zdrojů – chybějící alternativní linka 110 kV.	22
Ve venkovských oblastech nedostatečné pokrytí technickou infrastrukturou (kanalizace, vodovody, internetové připojení, zdroje elektrické energie).	11
Chybějící technická infrastruktura (vodovody, kanalizace) v některých obcích a okrajových částech měst.	9
Vysoké dopravní zatížení ve městech a v obcích, vysoká frekvence dopravy včetně center měst a obcí (páteřní komunikace procházející centry měst).	4
Nedostatek parkovacích ploch ve městech a obcích.	4
Nedostatek parkovacích ploch pro cestovní ruch (v návaznosti na NP).	4
Chybí bezpečné cyklostezky oddělené od motorové dopravy. Lesní cesty potenciálně vhodné pro cyklodopravu zničené po těžbě dřeva. Cyklostezky nenavazují na Německo.	4
Nepříznivá dopravní poloha ve vztahu k okolním městům a regionům, špatné napojení na dálniční síť.	3
Chybí bezpečnostní prvky v dopravě (zpomalovací prvky, autobusové zálivy, bezpečnost chodců aj.).	3
Velkoplošná ochrana přírody – omezení pro budování sítí a infrastruktury.	2

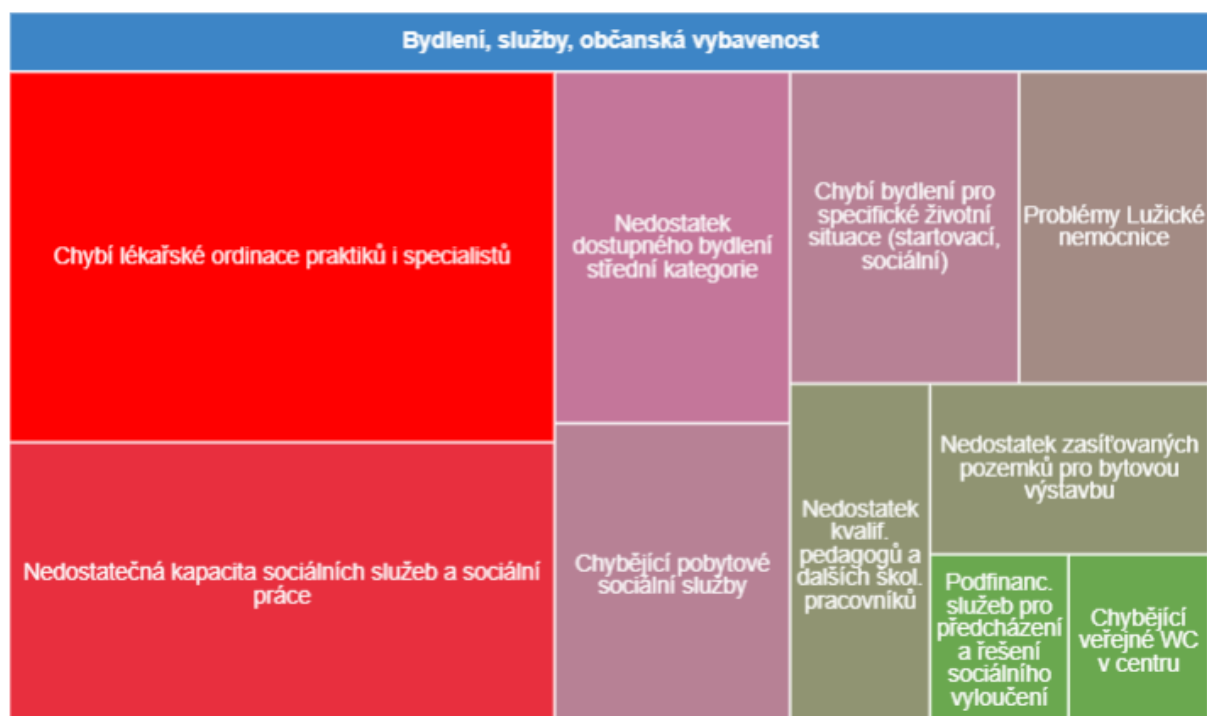
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Problémy v oblasti Bydlení, služby, občanská vybavenost

Problém	Počet bodů
Malá dostupnost a nízká úroveň lékařské péče kvůli nedostatku lékařů: uzavírání ordinací praktických lékařů (odcházejí do důchodu), velká vzdálenost specializované péče (např. zubní lékaři, psycholog / psychiatr aj.); region není atraktivní pro nový zdravotnický personál.	17
Nedostatečná kapacita sociálních služeb a kapacit pro sociální práci, nedostatek pracovníků.	13
Nedostatek dostupného bydlení především střední cenové kategorie.	7
Chybějící pobytové sociální služby (domov důchodců, dům s pečovatelskou službou).	6
Nedostatečná nabídka bydlení pro různé typy životních situací (startovací byty, sociální byty atd.).	6
Ekonomické, personální a stavebně technické problémy Lužické nemocnice a polikliniky.	5
Nedostatek kvalifikovaných pedagogů, asistentů pedagoga, sociálních a speciálních pedagogů a školních psychologů.	4
Nedostatek zasíťovaných pozemků pro bytovou výstavbu (nedostatek prostředků na síťování).	4
Podfinancování služeb sociální prevence spojených s předcházením a řešením sociálního vyloučení.	2
Chybějící veřejné WC v centru měst.	2

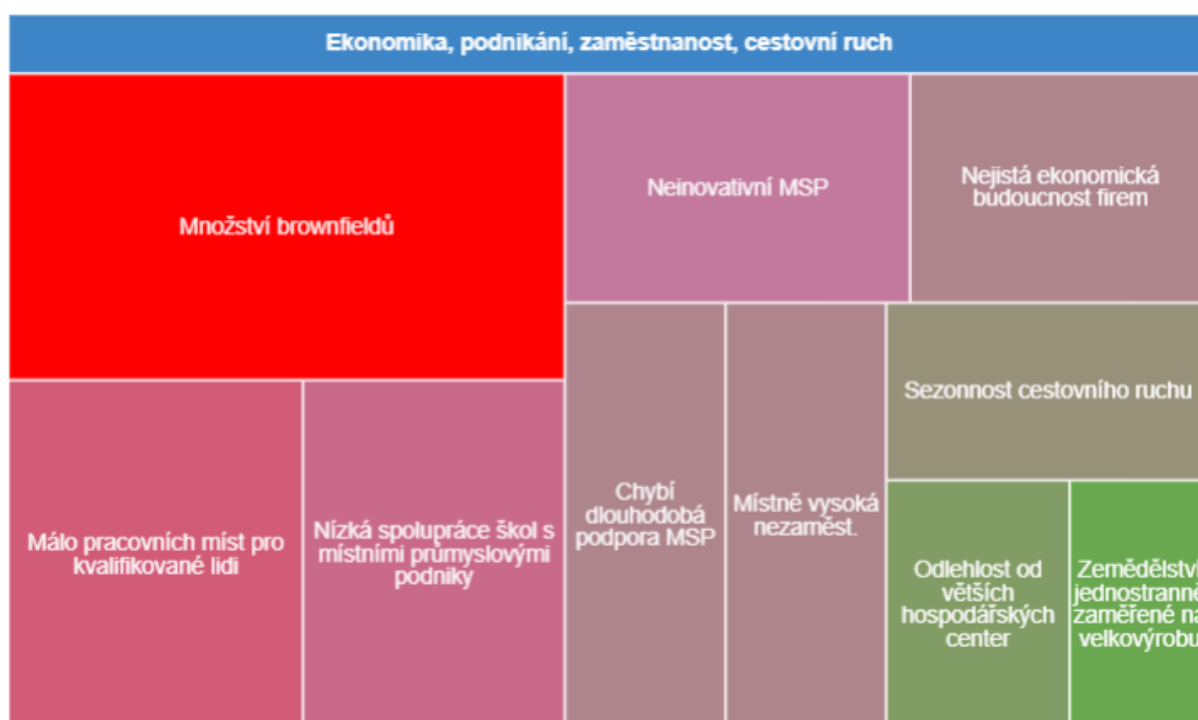
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Problémy v oblasti Ekonomika, podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch

Problém	Počet bodů
Velký počet lokalit typu brownfields a nízký zájem o jejich oživení.	15
Málo pracovních míst, především pro kvalifikované zaměstnance, proto odcházejí z mikroregionu.	9
Nízká spolupráce škol s místními průmyslovými podniky při zohledňování potřeb trhu práce.	8
Malé a střední podniky s nízkou přidanou hodnotou, neinvestující do inovací, modernizace a snižování energetické náročnosti výroby.	7
Nejistota zaměstnavatelů (rostoucí náklady, nejistý ekonomický vývoj).	6
Chybí dlouhodobá systematická podpora malého a středního podnikání.	6
Vysoká míra nezaměstnanosti v některých městech / obcích.	6
Sezonnost cestovního ruchu (jednodenní návštěvnost, přetížení atraktivních cílů, výkyvy v zaměstnanosti v ČR). Absence mimosezonních produktů ČR. Nízké povědomí o nabídce mimo hlavní turistické atraktivity.	5
Odlehlost od větších hospodářských center, perifernost území v rámci ČR.	4
Zemědělství jednostranně zaměřené na velkovýrobu, intenzívně využívající území, s labilními agroekosystémy a vysokou energetickou náročností. Malá diverzifikace a nízká přidaná hodnota zemědělských činností.	3

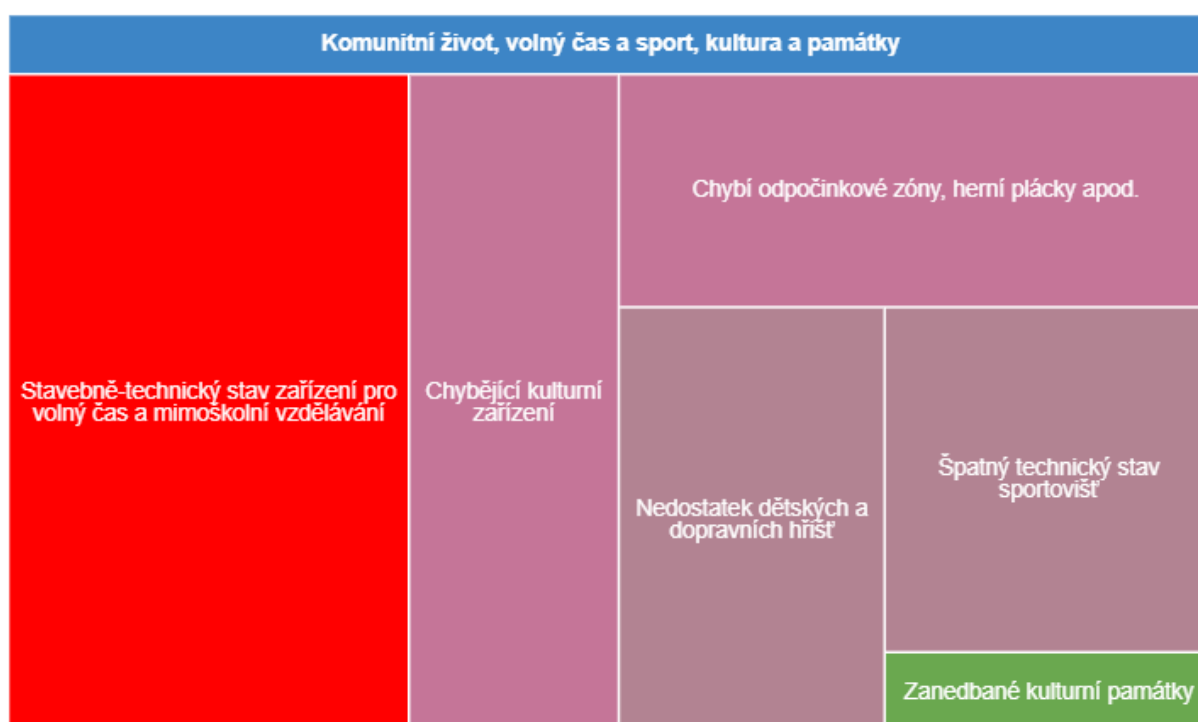
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Problémy v oblasti Komunitní život, volný čas a sport, kultura a památky

Problém	Počet bodů
Zhoršený stavebně-technický stav veřejných zařízení pro volný čas a mimoškolní vzdělávání.	21
Chybějící kulturní zařízení (klasická divadelní scéna, koncertní síň, amfiteátr pro letní slavnosti, koncerty či promítání filmů atd.).	11
Chybí volná místa jako odpočinkové zóny, herní plácky apod.	11
Nedostatek dětských a dopravních hřišť (chybějící koupaliště aj.).	9
Špatný technický stav sportovišť (pro plavání, atletiku, míčové sporty aj.).	9
Opomíjené (zanedbané) kulturní památky.	2

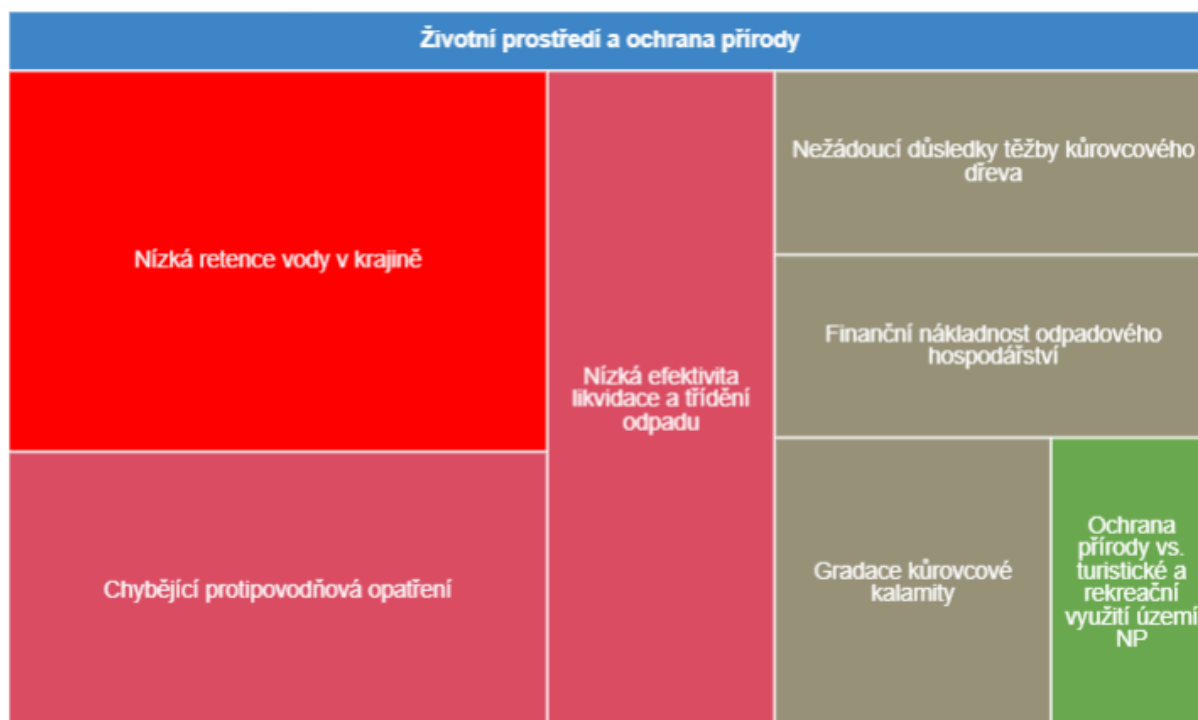
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Problémy v oblasti Životní prostředí a ochrana přírody

Problém	Počet bodů
Nízká retence vody v krajině (utužování půdy, zánik drobných vodních ploch a mokřadů, napřímené vodní toky).	18
Chybějící protipovodňová opatření a znečištění povrchových vod při přívalemých deštích.	13
Nízká efektivita likvidace a třídění komunálního odpadu ve vztahu k jeho následnému využití.	13
Nežádoucí důsledky těžby kůrovcového dřeva. Částečně již řešeno (zničené komunikace po přepravě dřeva, uzavírky), zčásti přetrvává (zničené lesní tůně, prameny apod.).	7
Finanční nákladnost odpadového hospodářství pro veřejné rozpočty.	7
Gradace kůrovcové kalamity ve stejnověkých smrkových monokulturách. Ponechané souše (především na území NP) představují riziko pro vznik a šíření požárů.	7
Ochrana přírody vs. turistické a rekreační využití území NP.	2
Postupy orgánů ochrany přírody (CHKO LP, CHKO LH a SNPČŠ), které vedou ve svém důsledku k dlouhodobému omezování průchodnosti krajiny a následně k negativním dopadům na cestovní ruch.	2

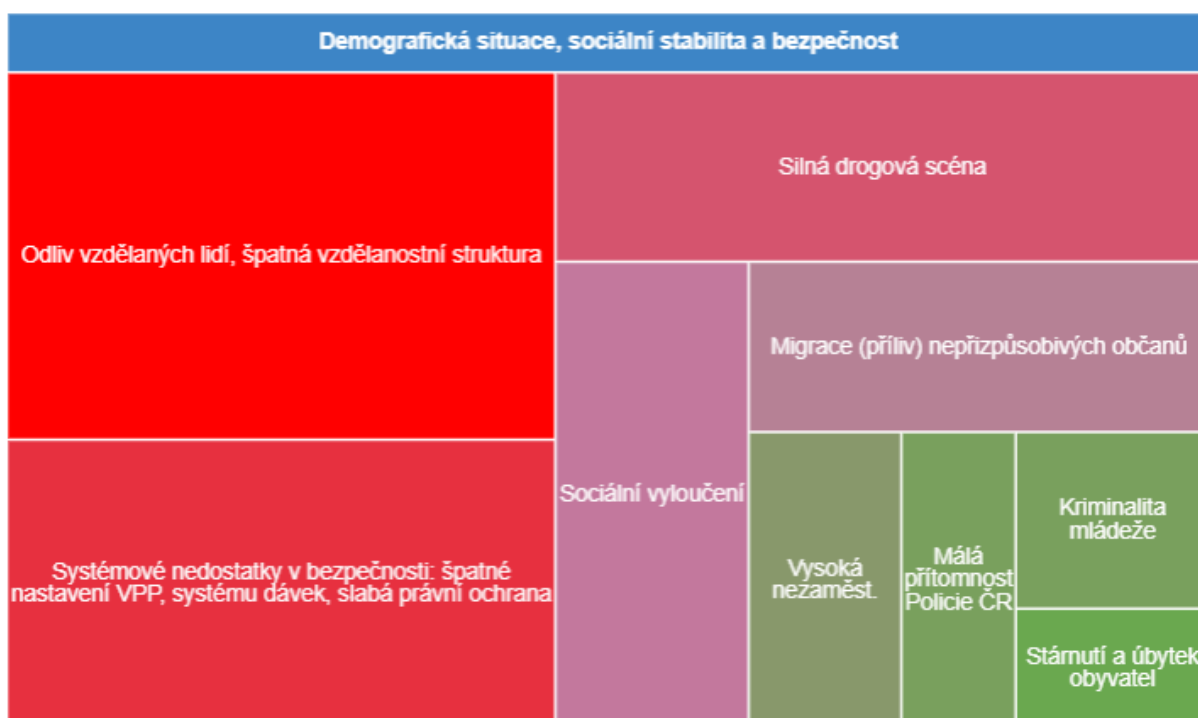
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Problémy v oblasti Demografická situace, sociální stabilita a bezpečnost

Problém	Počet bodů
Systémové nedostatky v oblasti bezpečnosti: špatné nastavení veřejných prací (snižování státní podpory veřejně prospěšných prací), špatné nastavení systému dávek, slabá právní ochrana, slabé aktivizační služby.	14
Poměrně silná drogová scéna.	11
Nízký podíl vzdělaných lidí, horší vzdělanostní struktura oproti průměru ČR (což přináší vyšší ohrožení při propadu ekonomiky).	10
Z regionu odcházejí vysokoškolsky vzdělaní lidé, neboť zde nenaleznou uplatnění.	8
Existence soc. vyloučených lokalit a osob ohrožených soc. exkluzí, a tím způsobených problémů a kriminality. Množina problémů: dlouhodobá nezaměstnanost, příjem tvořený především ze sociálních dávek, převažující nízké vzdělání, nízký zájem rodičů o vzdělání dětí, špatná bytová situace, zadluženost, rezignace na aktivní řešení dluhů, kriminalita, toxikomanie, alkoholismus, gamblerství atd., lidé ekonomicky neaktivní, s nízkou motivací k zapojení na legálním trhu práce, s rizikovým životním stylem, s nízkým povědomím o zdravém životním stylu a o důležitosti zdravotní péče.	8
Migrace (příliv) zejména nepřizpůsobivých občanů (ovlivněná zejména cenou bytů a přítomností komunity), růst rizikových skupin participujících na státních dávkách. Migrace osob ze sociálně vyloučených lokalit v rámci měst a obcí i mezi nimi.	7
Vysoká nezaměstnanost a s tím související slabá kupní síla. Nízká vzdělanostní struktura nezaměstnaných.	4
Nedostatečný počet příslušníků Policie ČR a tím omezená hlídková činnost ve Šluknovském výběžku.	3
Kriminalita mládeže, zejména se jedná o závislostní chování (v regionu je masivně rozšířená drogová scéna) a prostituci mladistvých.	3

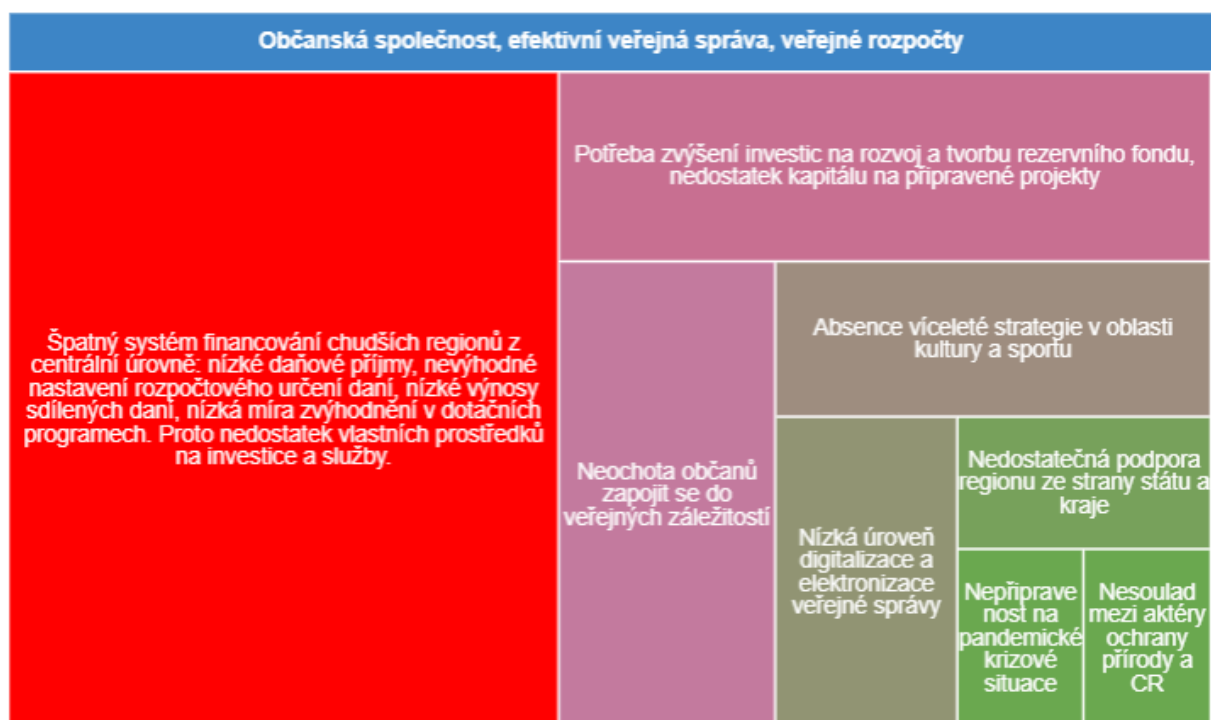
Vizuální znázornění závažnosti problémů:

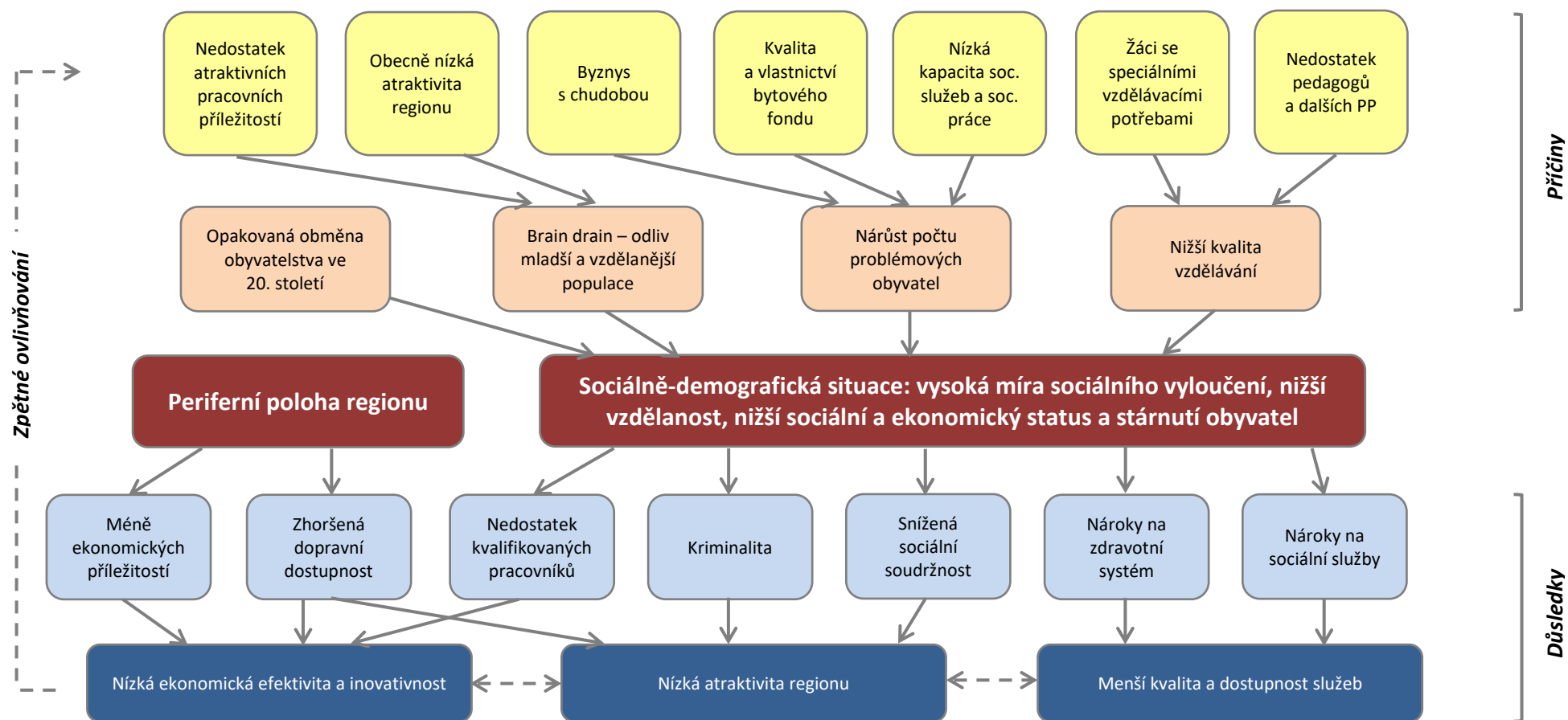
Problémy v oblasti Občanská společnost, efektivní veřejná správa, veřejné rozpočty

Problém	Počet bodů
Legislativní změny, příjmová stránka rozpočtu města – zejména příjmy daňové, nestabilní systém financování sociálních služeb, nedostatek finančních prostředků na realizaci investic, obnovy, revitalizace a rozvoje infrastruktury a investic.	16
Nerovnoměrná finanční podpora chudších regionů z centrální úrovně: nízké daňové příjmy obecních rozpočtů, nevýhodné nastavení rozpočtového určení daní, nízké výnosy sdílených daní, nízká míra zvýhodnění při čerpání financí z evropských fondů.	16
Potřeba zvýšení investic na rozvoj a tvorby rezervního fondu, nedostatek kapitálu na připravené projekty.	11
Neochota občanů zapojit se do veřejných záležitostí.	9
Absence víceleté strategie v oblasti kultury a sportu – nekonceptnost.	6
Nízká úroveň digitalizace a elektronizace veřejné správy.	5
Nedostatečná podpora regionu ze strany státní a krajské administrativy.	3
Nepřipravenost na pandemické krizové situace.	2
V současné době dochází ke stále větším střetům zájmů mezi ochranou přírody a aktérů CR, což má za následek extrémní polarizaci názorů a přístupů k rozvoji území. Současně to často vede k úplnému zastavení některých aktivit.	2

Vizuální znázornění závažnosti problémů:

Pro znázornění vzájemných vztahů a souvislost problémů, jejich příčin a jejich důsledků je použit problémový strom.

Zdroj: Vlastní zpracování (2022)

7 Intervence k řešení problémů

Předchozí kapitola definovala a popsala hlavní problémy, kterým území ORP Rumburk čelí. Tato kapitola popisuje řešení: navrhuje opatření, která jsou pro ORP potřebná. Opatření jsou popsána ve vazbě na SRR ČR 21+; tato kapitola je tak v podstatě implementačním plánem pro území ORP.

Pro zlepšení situace v ORP Rumburk byly definovány potřebné intervence. Postup jejich výběru byl následující:

- Krok 1: Výběr projektů ze strategických dokumentů aktérů v území (strategie / programy rozvoje měst Rumburk, Šluknov a Krásná Lípa, strategie MAS Český sever a Mikroregionu Sever, dokumenty NP České Švýcarsko).
- Krok 2: Posouzení relevance projektových záměrů ve vztahu ke zjištěným problémům v území.
- Krok 3: Výběr, upřesnění a prioritizace typových projektů se zástupci aktérů z území.

Výsledkem je široká shoda na intervencích, které jsou potřeba pro zlepšení situace v řešeném území.

Byly definovány tři typy intervencí:

1. **Typové projekty.** Řešitelné na místní úrovni. Nositeli mohou být jednotliví aktéři v území. Nejedná se o konkrétní projektové záměry, ale o typové intervence – základní modely, které se budou vždy měnit a upravovat na základě potřeb konkrétního nositele výsledného projektu.
2. **Velké (infrastrukturní) projekty,** které přesahují možnosti aktérů v území, nositelem musí být vyšší entita (například kraj).
3. **Systémové změny.** Nemají charakter projektů. Jedná se o systémové změny v legislativě, administrativních procesech apod. na národní úrovni.

7.1 Typové projekty na místní úrovni

Tato kapitola nezahrnuje všechny typové projekty / všechna možná opatření, ale pouze ta, která jsou v území považována za prioritní. Především pak taková, jejichž nositeli mohou být municipality a jejich organizace.

Oblast Dopravní a technická infrastruktura, energie a sítě

Typový projekt	Energetické hospodářství samospráv
Obsah, aktivity	Přechod na alternativní (obnovitelné) zdroje energie a tepla. Příprava a zavádění prvků komunitní energetiky. Kde je to účelné, zachování a další rozvoj centrálního vytápění s případnou změnou energetického zdroje.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.5
Zdroj – ESIF	Modernizační fond
Zdroj – národní	MŽP – Státní fond životního prostředí

Typový projekt	Veřejné objekty
Obsah, aktivity	Soubor aktivit pro objekty v majetku měst a obcí. Snižování energetické náročnosti budov. Rekonstrukce, opravy, stavební úpravy veřejných objektů. Bezbariérové úpravy. Zabezpečení objektů. Implementace vhodných smart řešení v objektech.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí (dílčí aktivity) Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů MŽP, program Nová zelená úsporám (dílčí aktivity) MŽP, Národní program životní prostředí (dílčí aktivity)

Typový projekt	Vodovody a kanalizace
Obsah, aktivity	Budování kanalizací v okrajových částech měst a v obcích, kde dosud chybí kanalizace. V případě, kdy geografické poměry nebo investiční náklady neumožní napojení na kanalizaci, řešení odkanalizování alternativním způsobem. Budování / rekonstrukce dešťové kanalizace. Budování vodovodů v okrajových částech měst a v obcích, kde dosud chybí vodovody. Zajištění pitné vody: revitalizace vodních zdrojů, nové zdroje, úpravný, vodojemy atd.
Nositel	Města, obce; provozovatelé vodohospodářské infrastruktury
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MZe, program Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II. MŽP, Národní program životní prostředí (dílčí aktivity)

Typový projekt	Cyklodoprava
Obsah, aktivity	Tvorba bezpečné infrastruktury pro cyklodopravu. Cyklostezky oddělené od motorové dopravy, bezpečná křížení s komunikacemi. Dále využívání integrovaných řešení (cyklopruhy na komunikacích aj.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.2
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	Státní fond dopravní infrastruktury

Typový projekt	Místní komunikace
Obsah, aktivity	Kde je potřeba, opravy povrchů komunikací v majetku měst a povrchů chodníků. Včetně oprav mostů, lávek, propustků. V potřebných případech související modernizace veřejného osvětlení. Zvýšení počtu parkovacích míst v obytných částech měst, u škol (vč. parkovišť typu K+R), u významných turistických cílů. Zajištění zimní i letní údržby včetně pořízení příslušné techniky.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.2
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Oblast Bydlení, služby, občanská vybavenost

Typový projekt	Pobytové sociální služby
Obsah, aktivity	Zajištění kapacit pro pobytové sociální služby (dům s pečovatelskou službou, domov pro seniory, domov se zvláštním režimem, chráněné bydlení, azylové bydlení atd.) a pro služby s dočasným pobytem (týdenní stacionář aj.). Nové objekty / rozšiřování stávajících objektů sociálních služeb.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MPSV, program Rozvoj a obnova materiálně technické základny sociálních služeb

Typový projekt	Terénní sociální služby a sociální práce
Obsah, aktivity	Rozvoj a zvýšení kapacity sociálních služeb a sociální práce. Podpora terénních a ambulantních služeb: pečovatelské, osobní asistence, aktivizační služby, terénní sociální práce aj. Rozvoj stávající sítě služeb: mateřská a rodinná centra, předškolní kluby – příprava do školy, krizová a intervenční pomoc, kontaktní centra, nízkoprahová centra aj.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3, SC 4.5
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MPSV, program Rozvoj a obnova materiálně technické základny sociálních služeb

Typový projekt	Moderní vzdělávání
Obsah, aktivity	Modernizace vybavení základních škol, tematické učebny, venkovní učebny. Podpora nových metod výuky a vzdělávání pro rozvoj klíčových kompetencí. Přeshraniční spolupráce škol. Přizpůsobování vzdělávání potřebám současného i budoucího trhu práce. Rozšiřování kapacit mateřských škol.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 4.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP OP J. A. Komenský
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů MŠMT, program Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí

Typový projekt	Podpora bydlení
Obsah, aktivity	Rekonstrukce bytů a bytových domů v majetku měst a obcí, revitalizace bytového fondu. Nová bytová výstavba formou vestaveb, přístaveb apod. ke stávajícím objektům v majetku měst a obcí. Příprava nových lokalit pro individuální nebo developerskou výstavbu rodinných a bytových domů. Budování bydlení pro specifické životní situace (startovací byty, krizové bydlení atd.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)
Zdroj – národní	MMR, Program Podpora bydlení (dílčí aktivity)

Typový projekt	Veřejná prostranství
Obsah, aktivity	Revitalizace veřejných prostranství (centra měst, sídliště aj.) včetně zeleně, veřejného osvětlení atd. Likvidace / transformace nevyužitelných brownfieldů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4, SC 4.6
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	-

Oblast Ekonomika, podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch

Typový projekt	Infrastruktura a podpora pro podnikání
Obsah, aktivity	Rekonstrukce, revitalizace, oživení brownfields pro ekonomické využití. Příprava nových ploch a objektů pro ekonomické využití. Propagace ekonomických možností ve městě (průmyslová zóna aj.). Podpora aktivit, které zlepšují tržní pozici malých a středních podniků (zlepšování stavu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury, podpora inovací, úspory energie, zakládání nových MSP); mj. ve spolupráci s aktéry i mimo území ORP.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MPO, program Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů (pouze částečně)

Typový projekt	Podpora cestovního ruchu
Obsah, aktivity	Podpora aktivit, které zlepšují pozici poskytovatelů služeb v cestovním ruchu (rozvoj / zkvalitňování ubytovacích a stravovacích kapacit, rozvoj dalších služeb). Rekonstrukce, revitalizace, obnova, tvorba atd. zařízení cestovního ruchu v majetku měst a obcí (například kempy, stellplatzy aj.). Rozšíření doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, např. značení tras, informační systémy aj. Rozvoj spolupráce a vzájemné komunikace aktérů v cestovním ruchu.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.1
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	-

Oblast Komunitní život, volný čas a sport, kultura a památky

Typový projekt	Kulturní a volnočasová zařízení
Obsah, aktivity	Rekonstrukce a modernizace kulturních zařízení (knihovny, kulturní domy aj.). Případné budování multifunkčních objektů pro kulturu a veřejný život – kulturní akce, společenské akce, spolková činnost apod.; novou výstavbou nebo rekonstrukcí / konverzí nevyužívaných kulturních objektů. Nové technologie pro kulturní zařízení (vybavení pro digitální projekce, ozvučení aj.) pro konání akcí.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Sport a pohyb
Obsah, aktivity	Modernizace a rekonstrukce stávajících sportovišť (hřiště, stadiony atd.) včetně zázemí (šatny atd.). Doplnění nových sportovních prvků. Stavba nových větších (např. sportovní hala, víceúčelové hřiště) i menších (např. workoutové sestavy) sportovišť. Obnova drobných sportovních ploch a hřišť. Doplnění veřejných prostranství o prvky pro neformální (neorganizované) sportovní vyžití. Dětská hřiště, dětské herny.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů Národní sportovní agentura

Typový projekt	Památky a turistika
Obsah, aktivity	Přeshraniční návaznost turistické infrastruktury (pěší trasy, cyklostezky, naučné trasy apod.). Budování / obnova sítě pěších cest a stezek včetně naučných a poznávacích tras a okruhů. Rekonstrukce historických cest. Budování drobné turistické infrastruktury: vyhlídková místa, odpočinková místa, přístřešky atd. Obnova a revitalizace památek, oživení zaniklých zajímavostí, zpřístupňování dosud nepřístupných památek. Včetně drobných památek v krajině (drobné sakrální stavby aj.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MMR, program Podpora rozvoje regionů

Typový projekt	Spolková a komunitní činnost
Obsah, aktivity	Zlepšení kulturní a volnočasové nabídky: podpora lokálních kulturních tradic, podpora spolkové činnosti. Podpora kulturních, sportovních a společenských akcí (divadelní představení, koncerty, přednášky, exkurze aj.). Vybavení pro venkovní kulturní a společenské akce.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	Ministerstvo kultury, program Kulturní aktivity

Oblast Životní prostředí a ochrana přírody

Typový projekt	Zeleň
Obsah, aktivity	Revitalizace a nová výsadba zeleně ve městech, parkové úpravy, revitalizace parků a sadů. Obnova alejí v krajině. Omezování výskytu vybraných invazních druhů rostlin.
Nositel	Města, obce, další aktéři (ochrana přírody)
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí; Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MŽP, Národní program životní prostředí (dílčí aktivity)

Typový projekt	Voda a krajina
Obsah, aktivity	Opatření na retenci vody v krajině. Protipovodňová opatření. Revitalizace vodních toků, budování, opravy a revitalizace vodních děl včetně malých vodních nádrží, poldrů aj. Další využívání srážkové vody. Zmírňování důsledků fragmentace krajiny: meze, remízky, šetrné zemědělské hospodaření. Zlepšování průchodnosti krajiny.
Nositel	Města, obce, další aktéři (vlastníci pozemků)
Vazba na SRR	SC 3.4
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny MŽP, Národní program životní prostředí MZe, program Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích (dílčí aktivity)

Typový projekt	Odpadové hospodářství
Obsah, aktivity	Budování, rekonstrukce, rozšiřování sběrných dvorů a jejich vybavení. Modernizace a zefektivnění odpadového hospodářství (omezování vzniku odpadů, zlepšené třídění odpadů, další využití odpadů). Efektivní svoz odpadů, sběrné nádoby, svozová zařízení. Osvěta v oblasti efektivního nakládání s odpady.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	OP Životní prostředí
Zdroj – národní	MŽP, Národní program životní prostředí

Oblast Demografická situace, sociální stabilita a bezpečnost

Typový projekt	Posílení bezpečnosti
Obsah, aktivity	Asistenti prevence kriminality. Rozšíření a modernizace městského kamerového dohledového systému. Postupné navyšování počtu strážníků městské policie. Aktivity primární a situační prevence. Posílení protidrogové prevence.
Nositel	Města, obce, další aktéři (Policie ČR)
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MV, Program prevence kriminality na místní úrovni (dílčí aktivity)

Typový projekt	Zajištění podmínek pro IZS
Obsah, aktivity	Výstavba / rekonstrukce objektů HZS. Obnova a zlepšení vybavení jednotek HZS.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	MV / Generální ředitelství HZS ČR

(Poznámka: Opatření na rozvoj sociálních služeb řešících sociální vyloučení jsou zařazena v oblasti Občanská vybavenost, bydlení, služby.)

Oblast Občanská společnost, efektivní veřejná správa, veřejné rozpočty

Typový projekt	Zefektivnění procesů veřejné správy
Obsah, aktivity	Digitalizace veřejné správy. Modernizace elektronických systémů samospráv. Ochrana dat veřejné správy, kyberbezpečnost měst a obcí a jejich organizací.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Občanská společnost, participace
Obsah, aktivity	Elektronické / digitální kanály pro komunikaci samospráv a občanů. Aplikace zjednodušující život obyvatelům a návštěvníkům. Podpora zapojování občanů do rozhodování, komunikace a spolupráce ve městech a obcích. Spolupráce aktérů v platformě CLLD.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.2
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Vzdělávání
Obsah, aktivity	Vzdělávání pracovníků veřejné správy.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.2, SC 6.4
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Projektová a strategická příprava
Obsah, aktivity	Dlouhodobá systematická projektová příprava včetně tvorby dokumentací. Zpracování / aktualizace pasportů majetku, generelů území, digitálně-technických map infrastruktury atd. Vhodné s podporou z centrální úrovně (dotace na přípravu projektů).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.1, SC 6.2
Zdroj – ESIF	
Zdroj – národní	

Společné projekty – integrovaná řešení

Ve vhodných případech bylo doporučeno připravovat a realizovat projekty v území jako společné projekty pro více obcí (např. nakládání s odpady, úspora energií, turismus apod.). Mohou být od začátku formulovány jako společný projekt, nebo může dojít ke spojení dvou či více již připravovaných projektů na podobné téma. Společné / integrované projekty přinesou větší rozsah výstupů a výsledků v území, přitom s výhodnějším poměrem výstupů k nákladům.

Je vhodné, aby nastavení externích finančních zdrojů (dotačních programů) podporovalo a zvýhodňovalo sdílená / integrovaná řešení.

Jako vhodné oblasti pro spolupráci v ORP byly identifikovány:

- Systémové řešení odpadového hospodářství (např. společný meziobecní podnik).
- Spolupráce v oblasti financování sociálních služeb a při zvýšení rozsahu a dostupnosti sociálních služeb mj. s cílem snížit úroveň sociálního vyloučení a souvisejících negativních jevů.
- Spolupráce v oblasti budování kapacit pobytových sociálních služeb.
- Spolupráce při získávání praktických a odborných lékařů, pedagogů, případně dalších pracovníků do regionu.
- Příprava a budování alternativních zdrojů energie (fotovoltaika, větrné elektrárny atd.) včetně projektů komunitní energetiky.
- Výstavba větších sportovišť (multifunkční sportovní hala apod.).
- Budování cyklostezek pro pravidelnou dojížděku.

7.2 Velké (infrastrukturní) projekty

Jedná se o projekty, které přesahují možnosti aktérů v území (z hlediska legislativy – např. vlastnické poměry, z hlediska rozsahu, finančních nákladů aj.). Nositelem těchto projektů jsou subjekty mimo region, nejčastěji Ústecký kraj (který by v zájmu rozvoje území ORP měl být také iniciátorem u projektů, kde nebude přímo nositelem projektu).

Typový projekt	Výstavba alternativního elektrického vedení 110 kV
Obsah, aktivity	Vyřešení trasování vedení, dokončení projektové přípravy a vlastní realizace výstavby vedení 110 kV do Šluknovského výběžku.
Nositel	Ústecký kraj, ČEZ
Vazba na SRR	SC 3.5
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Rozvoj Lužické nemocnice Rumburk
Obsah, aktivity	Rekonstrukce, doplnění personálu a rozšíření zdravotních služeb v Lužické nemocnici Rumburk, a to včetně navýšení počtu lůžek dlouhodobé péče. V koordinaci s městskou nemocnicí Varnsdorf.
Nositel	Ústecký kraj
Vazba na SRR	SC 5.4
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Rozšíření sítě vysokorychlostního internetu
Obsah, aktivity	Rozšíření pokrytí území vysokorychlostním internetem ve standardu 5G. Např. propojení na páteřní síť CESNET, optická konektivita, bezdrátové připojení aj. Zmapování a prioritní řešení „bílých míst“ – oblastí bez dostatečného pokrytí signálem.
Nositel	Operátoři; v případě nemožnosti komerčního zajištění: Ústecký kraj
Vazba na SRR	SC 3.1
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	MPO, Národní plán obnovy

Typový projekt	Zajištění pracovníků pro školství, zdravotnictví, sociální služby
Obsah, aktivity	Získání nových učitelů, lékařů, pracovníků sociálních služeb a obdobných profesí do regionu. Nutné je systémové řešení na úrovni kraje ve spolupráci Ústeckého kraje (motivační nástroj) a samospráv (zajištění pracovních podmínek a zázemí v místě).
Nositel	Ústecký kraj + municipality
Vazba na SRR	SC 4.4
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Zvýšení bezpečnosti
Obsah, aktivity	Posílení početních stavů a činnosti Policie ČR, rozšíření spolupráce s obecní policií, zřízení pozice koordinátora prevence drogové kriminality v regionu.
Nositel	Policie ČR, Ústecký kraj
Vazba na SRR	SC 5.3
Zdroj – ESIF	-
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Klidná a bezpečná doprava
Obsah, aktivity	Úpravy komunikací pro větší bezpečnost provozu / bezpečnost chodců: chodníky, bezpečné přechody, prvky pro zpomalení dopravy, autobusové zálivy, bezbariérové prvky, zpřehlednění křižovatek aj.
Nositel	Vlastníci komunikací (především Ústecký kraj)
Vazba na SRR	SC 5.2
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	-

Typový projekt	Silniční obchvat města Rumburk
Obsah, aktivity	Aktualizace a dokončení projektové přípravy a vlastní výstavba severozápadního obchvatu města Rumburk pro odvedení tranzitní dopravy ze silnice č. I/9 ve směru do Saska.
Nositel	Ředitelství silnic a dálnic; iniciace: Ústecký kraj
Vazba na SRR	SC 5.2
Zdroj – ESIF	Integrovaný regionální OP
Zdroj – národní	-

7.3 Systémové změny

Systémové změny nemají charakter projektů. Jedná se o systémové změny v legislativě, administrativních procesech apod. na národní úrovni, které by podle výsledků analýzy a podle názoru aktérů přispěly ke zlepšení situace v řešeném území. Jedná se o **změny nefinančního charakteru**, tzn. ne o prosté zvýšení přísunu externích finančních zdrojů (dotací) do území.

Jako hlavní systémové změny potřebné pro území ORP Rumburk byly identifikovány:

- **Úprava rozpočtového určení daní.** Snížit disproporci v částce na 1 občana u velkých měst, zlepšení situace středních a menších měst a obcí. Finanční prostředky v obcích znamenají snadnější a dynamičtější plánování investic a tím i rozvoj obcí a celých regionů. Nižší závislost na externích finančních zdrojích (dotacích) bude mít další benefity (snížení transakčních nákladů, snížení administrativní zátěže).
- **Důsledné uplatňování kohezních postupů.** Navzdory proklamacím o eliminaci výrazných ekonomicko-sociálních rozdílů mezi regiony je reálná podpora krajů postižených transformací nižší, než je průměr pro ČR. Tím hůře tento trend dopadá na periferní regiony. Reálnou podporu znevýhodněných krajů je třeba propsat do národních a ESIF dotačních programů.
- **Změny v oblasti sociální podpory.** Úprava systému sociální podpory, sociálních dávek, aktivní politiky zaměstnanosti a související legislativy pro účinnější řešení problematiky dlouhodobé nezaměstnanosti, sociálního vyloučení a obchodu s chudobou. Zvýšení finanční podpory sociálních služeb z národní úrovně. Změna zák. č. 108/2006., O sociálních službách, s cílem usnadnit vzdělávání sociálních pracovníků. Usnadnění / zvýšení podpory zaměstnávání obtížněji zaměstnatelných uchazečů (50+, absolventi, ZTP aj.). Změna financování sociálních služeb pro lepší zajištění terénních služeb i v periferních oblastech.
- **Změna legislativy v oblasti odpadového hospodářství.** Zvýšení legislativní podpory pro spalování odpadu kombinované s výrobou elektrické energie.
- **Změna legislativy v oblasti bezpečnosti.** Legislativní změny s cílem posílení pozice a pravomocí Policie ČR.
- **Změny ve vzdělávacím systému.** Na národní úrovni zavádění opatření a nástrojů, které přispějí ke snížení míry předčasného odchodu ze vzdělávání, především u dětí ze sociálně znevýhodněných rodin.
- **Celkové zjednodušení administrativy.** Zjednodušení a zpřehlednění administrativy dotýkající se činnosti samospráv. Především v oblasti dotačních projektů, dále v oblasti stavebnictví, životního prostředí, veřejných zakázek atd.

Důležitým výsledkem zpracování analyticko-implemenčního plánu je doporučení pro vyšší úroveň samosprávy a státní správy (Ústecký kraj, ČR): jaká opatření a intervence jsou z této úrovně vhodná a potřebná pro zlepšení situace v ORP. Tato kapitola shrnuje potřeby, které má území ORP vůči vyšším úrovním. Tyto potřeby by bylo vhodné reflektovat ve strategických dokumentech na úrovni ČR (Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR) a kraje (Strategie rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027).

Podle důležitosti je lze seřadit takto:

1. Systémové změny na národní úrovni
2. Realizace velkých projektů
3. Podpora spolupráce v území
4. Externí finanční podpora
5. Systém řízení regionálního rozvoje (k diskuzi)

Systémové změny na národní úrovni

Zohlednění systémových změn, které by přispěly ke zlepšení situace v území ORP Rumburk. Přehled těchto změn podává kap. 7.3. Jedná se především o legislativní změny s cílem:

- Snížení závislosti měst a obcí na externích finančních zdrojích.
- Snížení regionálních disparit, reálná podpora znevýhodněných regionů.
- Změny v nastavení sociální podpory a souvisejících oblastí.
- Změny financování veřejných služeb (zdravotnictví, školství, sociální služby) pro lepší zajištění pedagogických pracovníků, lékařů, pracovníků sociálních služeb i mimo velká města.
- Zjednodušení legislativy pro usnadnění rozvojových aktivit samospráv.

Realizace velkých projektů

Příprava a realizace projektů, které svým rozsahem přesahují možnost aktérů z území. Jejich přehled podává kap. 7.2. Jedná se o dvě hlavní množiny projektů:

- Infrastrukturní (investiční projekty): zajištění alternativního elektrického vedení, zajištění vysokorychlostního internetu, doprava.
- Neinvestiční projekty a aktivity: rozvoj Lužické nemocnice, podpora při získávání pracovníků pro školství, zdravotnictví, sociální služby, zvýšení bezpečnosti.

Podpora spolupráce v území

Mezi projekty, které mohou realizovat aktéři přímo v území (kap. 7.1), je řada takových, u nichž by byla vhodná spolupráce jednotlivých aktérů. Tzn., aby projekty nebyly izolované, ale vzájemně koordinované a propojené. Jedná se jak o projekty infrastrukturní, tak neinvestiční. Příkladem infrastrukturních projektů může být např. budování chodníků a cyklostezek mezi městy a obcemi. U neinvestičních projektů může jít např. o společně koordinované řešení nedostatku lékařů, učitelů apod.

Vhodným nástrojem by mohla být forma partnerských projektů se zapojením více aktérů z území. Iniciátorem spolupráce by mohla být stálá pracovní skupina v ORP. Lze uvažovat preferenci partnerských projektů z HSOÚ v dotačních programech.

Externí finanční podpora

Ve stávajícím systému finanční podpory regionálního rozvoje je vhodné zlepšit / změnit několik oblastí. Jedná se o:

- Zvýhodnění projektů z HSOÚ. Vhodný nástroj pro snížení disparit mezi HSOÚ a rozvinutějšími územími je model specifických výzev pro HSOÚ. Součástí hodnocení projektových žádostí ve specifických výzvách by mohlo být využití indikátorů, jimiž se se vymezují HSOÚ v SRR 21+.
- Více podporovat oblasti, které jsou v současném nastavení dotačních programů opomíjeny. Především neinvestiční projekty typu: Nástroje pro snížení odlivu mladých lidí z regionu, zajištění učitelů, lékařů a dalších pracovníků veřejných služeb pro menší města a venkovské oblasti, zapojení veřejnosti, komunikace s veřejností, příprava projektů.
- Odstranit omezující podmínky v dotačních programech. Například: Omezený okruh žadatelů nebo nutnost zpracovávat studie, projektovou dokumentaci apod., aniž je předem známo, jaké budou konkrétní požadavky výzvy.

Systém řízení regionálního rozvoje

Při pracovních-diskuzních setkáních s aktéry z regionu se ukázal paradox práce na území ORP:

- Na jednu stranu: území ORP svým rozsahem vyhovuje vzájemné spolupráci, aktéři k sobě mají územně blízko, spolupracují dlouhodobě, řeší podobné problémy.
- Na druhou stranu: území ORP neodpovídá žádný stupeň samosprávy ani státní správy. Na úrovni ORP neexistuje politické zastoupení pro toto území (tzn., nemá reprezentaci, nemá pravomoci), zároveň samotná obec s rozšířenou působností nemá pro území ORP pravomoci ani odpovědnost.

Jde tedy o disproporci mezi reálnou potřebou spolupráce a formálním rámcem pro spolupráci. Tato disproporce reálně omezuje přípravu projektů, které svým rozsahem a přínosem přesahují území jednotlivých měst a obcí. (Například: Zastupitelstvo města X nemá důvod podporovat činnost organizace, která poskytuje služby jen malému počtu obyvatel města X, přitom však tyto služby využívají i lidé z jiných měst v území ORP.)

K diskuzi je tedy revize současného systému veřejné správy, kdy v systému stát – kraj – obec chybí článek střední územní úrovně.

Zdroje

- DotaceEU.cz (2022). *Analýza opatření reagujících na pandemii COVID-19 a vyhodnocení EFSI*. Dostupné dne 24. 8. 2022 z <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/analiza-opatreni-reagujicich-na-pandemii-covid-19>
- CzechInvest.cz (2020). *Pasportizace podnikatelského prostředí*. Dostupné dne 23. 8. 2022 z <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Rozvoj-podnikatelskeho-prostredi/Pasport-podnikatelskeho-prostredi>
- ČSÚ (2020). *Vybrané údaje za všechny SO ORP (2020)*. Dostupné dne 19. 8. 2021 z <https://www.czso.cz/csu/xu/vybrane-udaje-za-vsechny-spravni-obvody-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-so-orp>
- ČSÚ (2020). *Malý lexikon obcí České republiky – 2020*. Dostupné dne 19. 8. 12. 2021 z <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2020>
- ČSÚ (2021). *Demografická ročenka krajů - 2011–2020*. Dostupné dne 19. 8. 2022 z <https://www.czso.cz/documents/10180/142756992/1300682106.pdf/012ba080-4f31-4449-8cc4-c29dde0be405?version=1.5>
- ČSÚ (2021). *Průměrné mzdy - 1. čtvrtletí 2022*. Dostupné dne 19. 8. 2022 z <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-1-ctvrtleti-2022>
- ČSÚ (2021). *Výzkum a vývoj*. Dostupné dne 19. 8. 2022 z https://www.czso.cz/csu/czso/statistika_vyzkumu_a_vyvoje
- ČSÚ (2021). *Statistická ročenka kraje-2021*. Dostupné dne 19. 8. 2022 z <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-usteckeho-kraje-2021>
- ČSÚ (2021). *Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností - 2011–2020*. Dostupné dne 15. 3. 2022 z <https://www.czso.cz/csu/czso/so-orp-ustecky-kraj-3txb5eqiqc>
- ČSÚ (2022). *Správní obvody*. Dostupné dne 20. 8. 2022 z https://www.czso.cz/csu/xu/spravni_obvody
- ČSÚ (2022). *Návštěvnost HUZ*. Dostupné dne 20. 8. 2022 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky&katalog=31674&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-_null#katalog=31743
- ČSÚ (2022c). *Kapacity HUZ*. Dostupné dne 20. 8. 2022 z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=31742#katalog=31742>
- ČSÚ (2022d). *SLDB 2021*. Dostupné dne 6. 3. 2022 z <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>
- ČSÚ (2019). *Charakteristika správního obvodu Rumburk*. Dostupné 20. 8. 2022 z: https://www.czso.cz/csu/xu/spravni_obvod_rumburk
- ČSÚ (2022). *Vlastní výběr*. Dostupné 16. 8. 2022 z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>
- ESFCR (2022). *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR*. Dostupné dne 20. 8. 2022 z https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/analiza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr
- Geoportal (2020) *5. úplná aktualizace ÚAP ORP Rumburku 2020*. Dostupné 23. 8. 2022. z: <https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/rumburk-5-aktualizace-uap/>

KÚÚK (2018). *Strategie rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027*. Dostupné dne 25. 8. 2021 z <https://www.kr-ustecky.cz/strategie-rozvoje-kraje/ms-274628/p1=274628>

KÚÚK (2022). *Nejvíce inovativními firmami Ústeckého kraje se staly startup Posedla a firma New Water Group*. Dostupné dne 16. 8. 2022 z <https://www.kr-ustecky.cz/nejvice-inovativnimi-firmami-usteckeho-kraje-se-staly-startup-posedla-a-firma-new-water-group/d-1764630>

Mapaexecuci.cz (2022). *Mapa exekucí*. Dostupné dne 10. 8. 2022 z <http://mapaexecuci.cz/index.php/mapa-2/>

MMR ČR (2021). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. Dostupné dne 10. 8. 2021 z <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>

MMR ČR (2022). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020*. Dostupné dne 10. 8. 2022 z <https://mmr.cz/getmedia/a9fc8be4-58a0-4137-9c6d-f9a05466a115/SRR-2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf>

MPSV.CZ (2022). *Struktura uchazečů a volných míst*. Dostupné dne 10. 8. 2022 z <https://www.mpsv.cz/struktura-uchazecu>

Obcepro (2016). *Atlas dopravní dostupnosti*. Dostupné dne 14. 8. 2022 z http://www.obcepro.cz/data/atlas_dopravni_dostupnosti.pdf

Rumburk (2021). *Strategický plán rozvoje města Rumburk na roky 2021-2027*. Dostupné 20. 8. 2022 z: <https://www.rumburk.cz/cz/obcan-dokumenty-mesta-strategicky-plan-mesta.html>

Rumburk (2022). *Historie Města Rumburk*. Dostupné 20. 8. 2022 z: <https://www.rumburk.cz/cz/turista-historie-mesta.html>

Seznam použitých indikátorů

Indikátor	Gestor /zdroj
Rozloha v km ²	Český statistický úřad
Počet obyvatel	Český statistický úřad
Koeficient osídlení	vlastní výpočet
Hustota zalidnění	vlastní výpočet
Intenzita bytové výstavby; bytová výstavba	Český statistický úřad
Hrubá míra celkového přírůstku	Český statistický úřad
Index stáří	Český statistický úřad
Podíl nezaměstnaných osob	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Intenzita podnikatelské aktivity	Český statistický úřad
Míra nezaměstnanosti	Český statistický úřad
Počet aktivních podnikatelských subjektů	Český statistický úřad
Struktura hospodářských činností v regionu	Český statistický úřad
Pozice cestovního ruchu (hosté a přenocování v HUZ, návštěvnost HUZ, kapacity HUZ)	Český statistický úřad
Přírůstek stěhováním	Český statistický úřad
Saldo Migrace	Český statistický úřad
HDP v krajích	Český statistický úřad
HDP na 1 obyvatele	Český statistický úřad
Pracoviště VaV celkem	Český statistický úřad
Studenti a absolventi přírodovědných oborů/technických oborů vzdělání na vysokých školách	Český statistický úřad
Výdaje na VaV celkem (mil. Kč)	Český statistický úřad
Počet zaměstnanců ve VaV	Český statistický úřad
Počet patentů	Český statistický úřad
Vzdělanostní struktura obyvatelstva	Český statistický úřad
Sociálně vyloučené lokality	Analýzy sociálně vyloučených lokalit (2015); Strategie rozvoje Ústeckého kraje
Míra podnikatelské aktivity (podíl živnostníků, podíl EA subjektů, vzniky/zániky firem)	Český statistický úřad
Pohyby obyvatel (přirozený, migrační a celkový přírůstek/úbytek obyvatel, migrační statistiky dle věkových skupin - ČSÚ)	Český statistický úřad
Struktura uchazečů a volných míst	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Průměrná hrubá měsíční mzda	Český statistický úřad
Sčítání dopravy	Ředitelství silnic a dálnic ČR
Mapa exekucí	Otevřená společnost, o.p.s.
Mapa kriminality	Otevřená společnost, o.p.s.
Vyjížd'kové vztahy	Český statistický úřad
Registrované trestné činy (na 1 000 obyvatel)	Český statistický úřad

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1: Společné problémy v území (longlist)

Příloha 2: Factsheet – manažerské shrnutí

Analyticko-implementační plán na podporu regionálně specifických aktivit v rámci hospodářsky a sociálně ohrožených území Ústeckého kraje

HSOÚ Rumburk

Společné problémy – longlist

Problémové oblasti:

- Dopravní a technická infrastruktura, energie a sítě
- Občanská vybavenost, bydlení, služby
- Ekonomika, podnikání, zaměstnanost
- Komunitní život, volný čas, kultura a památky, cestovní ruch
- Životní prostředí
- Bezpečnost a sociální stabilita
- Občanská společnost a efektivní veřejná správa

Analyzované dokumenty

Strategický plán rozvoje města Rumburk - Aktualizace na období 2021-2027

Program rozvoje města Šluknov na období 2021-2027

Program rozvoje města Krásná Lípa na období 2021-2027

Strategie rozvoje mikroregionu Sever na období 2020 – 2030

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Český sever na období 2021-2027

Zápisy z jednání Sdružení pro rozvoj Šluknovska

Akční plán dopravních opatření města Krásná Lípa 2016-2020

Koncepce prostupného bydlení města Rumburk

Plán sociálního začleňování města Rumburk 2022-2026

Místní plán inkluze měst Rumburk a obce Staré Křečany 2018-2022

Plán prevence kriminality v Rumburku 2020-2024

Plán péče o Národní park České Švýcarsko 2009-2016

Marketingová strategie a přehledy - České Švýcarsko o.p.s.

Další dokumenty (analyzované, ale nepřinesly nové vstupy nad rámec výše uvedených)

Komunitní plánování sociálních služeb na Šluknovsku pro období 2019–2023

Akční plán dopravních opatření města Krásná Lípa 2016-2020

Místní komunikační plán města Rumburk a obce Staré Křečany

Oblast: Dopravní a technická infrastruktura, energie a sítě

Špatný stav vybraných místních komunikací, chodníků a veřejného osvětlení, zvýšené dopravní zatížení centra města, nedostatek parkovacích ploch (např. na Podhájí), dopravní zatížení na silnicích I. a II. třídy, zvýšená frekvence nákladní a osobní dopravy, křížení komunikací ve městě (bezpečnost chodců, cyklistů a motoristů), nedořešený západní obchvat města, nutnost bezpečnostních opatření ve městě (autobusové zálivy, neexistence cyklostezek a in-line dráhy ve městě).

Chybějící technická infrastruktura v okrajových částech města (vodovod a kanalizace).

Bez posílení a výstavby nové linky 110 kV je ohrožen další rozvoj celého Šluknovského výběžku.

Špatný stav části místních a účelových komunikací a cyklostezek, úzký profil komunikace III/2666 Šluknov – Rožany – SRN.

Chybí splašková kanalizace s napojením na ČOV v okrajových částech města, neexistence oddílné kanalizace.

Špatný technický stav komunikací.

Chybějící kanalizace v menších obcích a okrajových částech některých větších sídel.

Potřeba zlepšit technický stav komunikací.

Chybějící bezpečnostní prvky v dopravě, nízká míra podpory cyklodopravy (oddělení od motorové dopravy).

Na území Národního parku České Švýcarsko je problémem nedostatek parkovacích ploch pro návštěvníky.

Šluknovský výběžek je zcela závislý na dodávkách elektrické energie z vnějších zdrojů.

Nízká úroveň bezpečnosti v dopravě, chybí chodníky, přechody, cyklotrasy, cyklostezky a další prvky dopravní infrastruktury s vazbou na bezpečnost pěších a cyklistů.

Zhoršený technický stav místních komunikací.

Nedostatečné pokrytí technickou infrastrukturou. V mnoha obcích chybí kanalizace, vodovodní sítě, kvalitní signál pro internetové připojení, nedostatečný zdroj el. energie, nedostupnost alternativních zdrojů energie, napojení na dálniční a silniční síť atd. Stejně tak je třeba zajistit základní občanskou vybavenost, jako jsou např. obchody v malých obcích.

Nepříznivá dopravní poloha ve vztahu k okolním městům a regionům.

Zhoršená kvalita povrchů komunikací.

Komunikační závady na silnicích III. třídy jsou hlavně v nedostatečném šířkovém a směrovém uspořádání, lokálně zúžených profilech, nepřehledných křižovatkách s místními komunikacemi nekompletním dopravním značením.

Velkoplošná ochrana přírody jako omezení pro investice.

Nedostatečná nabídka parkovišť a odstavných stání pro motorová vozidla.

Absence cyklostezek oddělených od komunikací pro motorová vozidla pro bezpečnou cyklodopravu.

Oblast: Občanská vybavenost, bydlení, služby

Chybějící veřejné WC v centru i v nákupní zóně, chybějící venkovní koše na psí exkrementy.

Chybějící domov důchodců, dům s pečovatelskou službou.

Ekonomické (nestabilizované, jednozdrojové financování), personální (nedostatek a věkový průměr kvalitního personálu) a stavebně technické (decentralizace a stav) problémy Lužické nemocnice a polikliniky.

Chybějící zubní pohotovost.

Špatný technický stav střešních nástaveb (Vrchlického ul.).

Nedostatečná stávající kapacita MŠ ve vazbě na novelu školského zákona, stavebně technický stav některých ZŠ a souvisejících sportovních areálů a tělocvičen.

Nedořešený bezbariérový přístup části veřejných budov.

Neutěšený stav panelových sídlišť – komunikace, chodníky, parkové úpravy, parkovací místa, plochy pro volnočasové aktivity – dětská hřiště (např. Podhájí).

Chybějící městská autobusová doprava – nedostatečná místní dopravní obslužnost do okrajových částí a k nákupním centrům na okraji města.

Chybějící technické služby města.

Nedostatek zasíťovaných pozemků pro bytovou výstavbu.

Nedostatek dětských a dopravních hřišť, chybějící koupaliště, stávající stav plaveckého bazénu, stadionu (sektorů, atletické dráhy, hrací plocha), nevyhovující stávající stav škvárového hřiště v ul. Na Výsluní.

Chybějící služby - čistírna oděvů, opravna bot, obchod s látkami v kontrastu se širokou a ne zcela vyhovující obchodní sítí vietnamské komunity (pěší zóna v centru města).

Dostupnost a nízká úroveň lékařské péče (velká vzdálenost specializované péče).

Nedostatek pracovníků v sociální oblasti.

Nedostatek finančních prostředků na podporu síťování pozemků.

Často nevyhovující stav bytového fondu a nízká intenzita bytové výstavby.

Zhoršený stavebně-technický stav veřejných a školních budov a zařízení pro volný čas a mimoškolní vzdělávání.

Ve větších sídlech není kapacita MŠ dostatečná. Řadu menších obcí trápí špatná dostupnost mateřských a základních škol.

Zdravotnictví se nachází v krizi. Ta je způsobena více faktory, z nichž nejvýznamnější jsou postupný úpadek poskytované zdravotní péče v Lužické nemocnici v Rumburku v souvislosti s dlouhodobou ekonomickou nejistotou fungování nemocnice, uzavírání ordinací praktických lékařů, kteří odcházejí do důchodu, koronavirová pandemie, perifernost mikroregionu z hlediska ČR a s tím spojená neatraktivnost území pro zdravotnický personál.

Nízká energetická efektivita části veřejných objektů.

Nedostatečná veřejná přeprava v atraktivních oblastech Českého Švýcarska (hromadná doprava).

Nedostatečná vybavenost škol: zajištění konektivity škol, zkvalitnění výuky pro klíčové kompetence, budování či rekonstrukce zázemí pro pedagogické a nepedagogické pracovníky, vytvoření zázemí pro vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dále bezbariérovosti školských zařízení i dalších zařízení pro vzdělávání a rozšíření, vybudování a modernizace vnitřních a venkovních prostor pro zájmové, neformální, EVVO a celoživotní vzdělávání včetně podpory a rozvoje komunitních aktivit.

Nedostatečná podpora a podmínky pro osobnostně profesní rozvoj pedagogických i nepedagogických pracovníků, i pro rozvoj kompetencí výuky polytechnických a dalších odborných předmětů.

Nedostatek kvalifikovaných pedagogů, asistentů pedagoga, sociálních a speciálních pedagogů a školních psychologů.

Omezená vzájemná spolupráce, partnerství a zejména sdílení klíčových aktérů ve vzdělávání, což nepodporuje kvalitní vzdělávání v regionu.

Nedostatečné budování zelené infrastruktury měst a obcí, včetně modernizace technické infrastruktury v řešených veřejných prostranstvích.

Nedostatečně zajištěny sociální služby, jedná se především o nedostatečnou kapacitu, dostupnost, udržitelnost a efektivitu relevantních veřejných služeb a výkonu sociální práce, včetně nedostatečné kapacity sociálních služeb pro seniory.

Nemocnice Rumburk, kterou vlastní Ústecký kraj, vyžaduje značně nákladnou rekonstrukci a nové vybavení.

Omezený počet stanovišť rychlé záchranné služby.

Nedostatek lékařů, jejich nepříznivá věková struktura a neochota mladší generace působit ve venkovských oblastech.

Pouze necelých 7,5% objemu finančních prostředků na sociální služby je směřováno do služeb sociální prevence spojených s předcházením a řešením sociálního vyloučení (drogy, bezdomovectví, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a terénní programy, odborné sociální poradenství).

Plošný nedostatek dostupného bydlení (nedostatek a omezená výstavba nájemního bydlení, cenová nákladnost stavby RD).

Nedostatečná kapacita městského bytového fondu.

Nedostatečná nabídka vhodného bydlení pro různé typy životních situací.

Špatný stav domů v sociálně vyloučených lokalitách.

Oblast: Ekonomika, podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch

Odehlost od větších hospodářských center.

Brownfields – nízký zájem o oživení.

Nedostatek podpory od ekonomicky silných podnikatelských subjektů v oblasti cestovního ruchu.

Neobsazenost průmyslové zóny Šluknov, rušení výrobních podniků ve městě.

Území intenzivně využívané (zejména jednostrannou zemědělskou velkovýrobou) s labilními agroekosystémy a vysokými vklady dodatkové energie.

Perifernost území v rámci ČR.

Zvyšující se DPH, rostoucí náklady na vytápění domácností plynem a elektřinou, nejasná cenová politika v dodávce energií a vody, nejasnosti a problémy v oblasti makroekonomického vývoje, přetrvávající hospodářská recese, citlivost sektoru cestovního ruchu na zvraty v ekonomice, nízké průměrné mzdy v sektoru.

Nedostatečná (kvalitativně i kvantitativně) základní materiální vybavenost regionu turistickou infrastrukturou, a to zejména pro zimní sezónu, úroveň stravovacích a ubytovacích kapacit, nevyhovující struktura ubytovacích kapacit.

Silící pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu.

Perifernost území v rámci ČR.

Strukturálně postižený region.

V mikroregionu se trvale vykazuje oproti celorepublikovému průměru vyšší míra nezaměstnanosti a místní trh práce disponuje malou nabídkou pracovních míst pro uplatnění kvalifikovaných zaměstnanců, což vede k odlivu vzdělaných a kvalifikovaných lidí z mikroregionu.

Vysoká míra nezaměstnanosti.

Malá diverzifikace zemědělských činností. Nízká přidaná hodnota v zemědělství.

Nízká spolupráce škol s místními průmyslovými podniky při zohledňování potřeb trhu práce.

Velký počet lokalit typu brownfields.

Problémy v cestovním ruchu jsou identifikovány v souvislosti s kratší turistickou sezónou, s nedostatečnou kvalitou ve službách cestovního ruchu (ubytování a stravování), nízkou úrovní spolupráce mezi poskytovateli služeb v cestovním ruchu a slabší a nevyváženou propagací regionu v ČR i v sousedním Německu.

Nedostatečná a poddimenzovaná kapacita turistické infrastruktury. To je podmíněno vysokou atraktivitou pro CR, zvláště v národním parku České Švýcarsko. Jde především o chybějící parkoviště, informační dopravní systém, sociální zařízení, kvalitní (alternativní formy) ubytovací zařízení – kempy, stelplatzy, nocovny, útulny, dále o cyklostezky, komunikace, trasy pro návštěvníky s hendikepem, vybavení pro zimní údržbu běžeckých tras apod.

Kvůli relativně krátké sezóně jsou v území problémy s overtourismem – jednodenní návštěvnost, koncentrovaná do letního období, přetěžuje některé atraktivní cíle nad únosnou mez. Dochází k poškozování území, ke střetům s místními obyvateli, k výrazným výkyvům zaměstnanosti v sektoru CR.

Chybí dlouhodobá systematická podpora malého a středního podnikání. Dále není koordinována podpora spolupráce podniků s výzkumem, aplikace výsledků výzkumu do praxe, vlastní výzkum a inovace.

Nedostatečná podpora lokální ekonomiky a regionálních produktů, chybí propojenost a spolupráce mezi jednotlivými producenty a poskytovateli služeb v CR.

Málo podporována oblast malého a středního podnikání. Většina těchto podnikatelů se obává investování finančních prostředků do modernizace a snižování energetické náročnosti výroby, což způsobuje jejich pomalý rozvoj včetně zavádění a vývoje nezbytných inovací.

Absence mimosezonních produktů CR.

Nízké povědomí o nabídce mimo turistické koridory.

Ekonomické dopady COvid-19 na poskytovatele služeb v CR.

Pokračující kůrovcová kalamita, která zásadně mění tvář krajiny a přináší zvýšené riziko pádu stromů.

Opakovaným, plošným a necitlivým šířením varování může dojít k závažnému poškození image regionu v celorepublikovém měřítku.

Oblast: Komunitní život, volný čas, kultura a památky

Chybějící klasická divadelní scéna, koncertní síň, amfiteátr pro letní slavnosti, koncerty či promítání filmů.

Chybí volná místa jako odpočinkové zóny.

Nízká kupní síla obyvatelstva pro financování volnočasových aktivit.

V příštích letech bude nutné provést opravy, rekonstrukce či rozšíření nabídky sportovních a volnočasových zařízení pro potřeby obyvatel a návštěvníků.

Opomíjené (zanedbané) kulturní památky.

Oblast: Životní prostředí a ochrana přírody

Neutěšený stav veřejných prostranství (parky), kropení ulic v létě.

Ekologická zátěž ze skládky v Rožanech či objektů v havarijním stavu ve městě.

Znečištění ovzduší: automobilová doprava, domácí topeniště, částečně průmyslová výroba.

Chybějící protipovodňová opatření a znečištění povrchových vod při přívalových deštích.

Omezení využití a rozvoje krajiny ve velkoplošných chráněných územích.

Nízký počet lesní zeleně v majetku města.

Nízká efektivita likvidace a třídění komunálního odpadu ve vztahu k jeho následnému využití.

Sucho x poškozený vodní režim krajiny.

Šíření nepůvodních druhů živočichů a rostlin a likvidovat invazní druhy rostlin a živočichů.

Velká plocha území pokrytá velkoplošnými chráněnými územími - limit rozvoje sídel.

Není retenční vody v krajině optimální. První příčinou je téměř nulová obnova travních porostů.

Dochází tak k postupnému utužování půdy a zhoršování vsaku srážkových vod. Druhou příčinou je fakt, že po historickém odsunu německého obyvatelstva a změně zemědělského hospodaření došlo k postupnému i náhlému zániku velkého množství drobných vodních ploch, podmáčených a mokřadních ploch.

Gradace kůrovcové kalamity ve stejnověkových smrkových monokulturách. Ponechané souše (především na území NP ČŠ) představují riziko pro vznik a šíření požárů v lesních porostech a obtížně dostupném terénu.

Nakládání s odpady je ekonomicky výrazným výdajem veřejných rozpočtů samospráv.

Nežádoucí důsledky těžby kůrovcového dřeva, což je především přeprava dřeva, zničené komunikace, částečné uzavírky.

Postupy orgánů ochrany přírody (CHKO LP, CHKO LH a SNPČŠ), které vedou ve svém důsledku k dlouhodobému omezování průchodnosti krajiny a následně k negativním dopadům na cestovní ruch.

Mj. časově neomezené uzavírky turistických značených tras a cyklotras.

Negativní vývoj v oblasti nakládání s odpady.

Invazní druhy rostlin především v NP a CHKO.

Ochrana přírody vs. turistické a rekreační využití území NP.

Oblast: Demografická situace, sociální stabilita a bezpečnost

Existence sociálně vyloučených domů, ulic a osob ohrožených sociální exkluzí, a tím způsobených sociálních problémů, zvyšující se počet drogově závislých, nízká vzdělanostní úroveň obyvatelstva, míra pracovních příležitostí, nezaměstnanost a s tím související slabá kupní síla, poměrně vysoká míra vyjíždky obyvatel do zaměstnání.

Napjatá sociální situace

Vyšší míra kriminogenních faktorů, negativních jevů ve vzájemném soužití majority a minority, drogová závislost, zadlužování soc. slabých, vyšší nápad trestné činnosti, malá sociální soudržnost. Stárnutí populace, místy ve spojitosti s poklesem počtu obyvatel.

Existence vyloučených lokalit a s tím způsobených sociálních problémů.

Vysoká míra kriminogenních faktorů, negativních jevů ve vzájemném soužití majority a minority.

Existence vyloučených lokalit, migrace (příliv) zejména nepřizpůsobivých občanů (ovlivněná zejména cenou bytů a přítomností komunity, růst rizikových skupin participujících na státních dávkách).

Pokles / stagnace počtu obyvatel.

Vysoký průměrný věk obyvatel.

Nízký podíl vzdělaných lidí.

Charakter území jako sociálně vyloučená lokalita.

Vysoké procento dlouhodobě nezaměstnatelných lidí.

Vysoký podíl nezaměstnatelných lidí z celkového počtu nezaměstnaných.

Absence bezpečnostních prvků ve městě. Bezpečnostní prvky v dopravě, kamerový systém, veřejné osvětlení v okrajových částech města.

Sociálně vyloučené lokality a negativní sociální jevy v území, z nichž nejpalčivější je kriminalita.

Horší vzdělanostní struktura oproti průměru ČR.

Sociálně vyloučené lokality. Hlavními problémy obyvatel vyloučených lokalit je dlouhodobá nezaměstnanost (celkově nad deset procent), příjem tvořený především ze sociálních dávek, převažující nízké vzdělání a nízký zájem ze strany rodičů o vzdělání dětí či špatná bytová situace. Dále pak migrace „problémových“ rodin ať už jde o místní migraci mezi místními obcemi a města nebo migraci z jiných částí republiky či ze Slovenska.

Nedostatečný počet příslušníků Policie ČR a tím omezená hlídková činnost ve Šluknovském výběžku.

Obyvatelstvo stárne.

Vysoký počet lidí ohrožených ztrátou bydlení, případně osob bez přístřeší.

Sociálně vyloučené lokality s kumulací negativních jevů.

Segregace bydlení - prostorové oddělení (ubytovny aj.).

Migrace osob ze sociálně vyloučených lokalit v rámci měst a obcí i mezi nimi.

V SVL koncentrace osob s nedostatečnými kompetencemi v oblasti bydlení, nedostatečnou finanční kapacitou, často zadlužených a rezignujících na aktivní řešení dluhů, výskyt negativních jevů jako kriminalita, toxikomanie, alkoholismus, gamblerství atd., lidé ekonomicky neaktivní, s nízkou motivací k zapojení na legálním trhu práce, s rizikovým životním stylem, s nízkým povědomím o zdravém životním stylu a o důležitosti zdravotní péče.

Z regionu odcházejí vysokoškolsky vzdělaní lidé, neboť zde nenaleznou uplatnění.

Problémové mikrolokality - domy v problematickém technickém stavu obydlené chudšími obyvateli.

V souvislosti se SVL je dalším zásadním problémem vysoká nezaměstnanost, která v případě některých lokalit přesahuje 90 %. Dlouhodobě nezaměstnaní obyvatelé SVL, stejně jako ti, kteří jsou marginalizováni na trhu práce, si postupně utvářejí alternativní životní strategie, pomocí nichž zajišťují svoji obživu. Jedná se například o možnou závislost na sociálních dávkách, zadlužování, práci „na černo“ a jiné neformální ekonomické aktivity. Tyto strategie a s nimi spojené hodnoty (podceňování významu vzdělání a práce za mzdu, orientace na přítomnost aj.) jsou v prostředí SVL upevňovány a mezigeneračně sdílány.

Vysoký počet osob zadlužených, případně v exekuci.

Kolísavý, ale v posledních letech rostoucí vývoj kriminality (nejčastěji majetková činnost).

Ve Šluknovském výběžku je poměrně silná drogová scéna.

Systémové nedostatky v oblasti bezpečnosti: špatné nastavení veřejných prací, špatné nastavení systému dávek, slabá právní ochrana, slabé aktivizační služby.

Z hlediska vzdělanosti je v regionu viditelný jasný trend: lidé s vyšším vzděláním odchází pryč z regionu a v regionu zůstávají převážně lidé, kteří dosáhli nižšího stupně vzdělání, nebo nemají vzdělání žádné.

Nízká vzdělanostní struktura se významně projevuje i u nezaměstnanosti.

Podíl dětí ze SVL s dosaženou úrovní klíčových kompetencí pro přechod a úspěch na základní škole je nedostatečný – Neúčast dětí na předškolním vzdělávání v odpovídajícím rozsahu.

Nekompetentnost rodičů připravit dítě na vstup do mateřské školy.

Vysoký podíl školní neúspěšnosti žáků ze SVL. Školní neúspěšnost představuje podprůměrné až nevyhovující výsledky při školním hodnocení. Provází ji strach ze školy, negativní vztah k učení, ke vzdělávání, k učitelům aj. Dalším projevem školní neúspěšnosti jsou také absence.

Pasivní role rodičů, nepodnětné rodinné prostředí, rodina nemá zájem o dění ve škole. Špatná komunikace s rodiči souvisí s neexistujícím partnerstvím mezi školou – rodičem – dítětem.

Nedostatek odborníků - učitelů a dalších školských pracovníků (vč. odborníků na výchovné problémy).

Nízký počet žáků ze SVL docházejících na/dokončující střední školy. Vzdělání není v rodinách považováno jako investice a pro rodinu je výhodnější pokud již dítě nestuduje. Rodiny nemají finanční prostředky pro udržení dítěte na škole. Nedostatečná podpora studentů v kritickém období přechodu mezi ZŠ a SŠ.

Nízký počet dětí ze SVL navštěvujících neformální a zájmové vzdělávání. Velmi krátká motivovanost dětí, nestálý zájem dětí a rodičů.

Problémy ve vzdělávání obecně z pohledu systémového

Ve všech tematických skupinách vzdělávání (tedy předškolní, základní, střední a neformální) je možné za hlavní příčiny problému jmenovat krátkodobě orientovanou politiku. Toto nastavení se konkrétně projevuje např. v příliš častých změnách v zákonech (Ti, kdo tvoří zákony, neznají často každodenní realitu na školách. Krátká doba na nastudování změn), nevhodným nastavením normativů na žáky (Gymnázia přijímají i čtyřkaře, kvůli počtu dětí), dále současná legislativa neumožňuje vynutitelnost povinné školní docházky a plnění povinností od rodičů, adresné využití sociálních dávek na potřeby dětí.

Přes uvedené pozitivní údaje v oblasti zaměstnanosti patří Šluknovsko mezi regiony s nejnižším dosaženým vzděláním v rámci ČR, což je výrazný rizikový faktor. Při dalším zakolísání ekonomického cyklu se pravděpodobně rapidně zvýší nezaměstnanost, kdy nejohroženější skupinou bude ta s nízkým vzděláním.

Jedním z rizikových faktorů je míra nezaměstnanosti.

Na území Rumburku se nejčastěji vyskytují tzv. mikrolokality, tedy jednotlivé domy, které nesou znaky sociálního vyloučení.

V Rumburku jako takovém se tak nedá hovořit o tzv. prostorových shlucích s koncentrací určitého socioekonomického typu obyvatel. V některých ulicích však můžeme hovořit o výraznějším podílu sociálně i ekonomicky slabšího obyvatelstva (např. ulice SNP).

Výrazným prvkem vyloučení je v případě obou zmiňovaných obcí jeho symbolická rovina. Domům a jeho obyvatelům jsou přisuzovány charakteristiky, které jsou spojovány s problematikou sociálního vyloučení. Domy jsou tak často označovány jako „cikánské“, „domy hrůzy“ a jejich obyvatelé jako „nepřízřusobiví“.

V době realizace vstupního výzkumu se například na území Rumburku nacházelo cca 30 těchto mikrolokalit. Celkový počet sociálně vyloučených osob žijících na území města se pohybuje kolem 460. Pro zmíněné mikro lokality je poměrně typický velmi špatný technický stav budov. Skladba obyvatel v těchto lokalitách v rámci města je poměrně jednotná, jedná se především o rodiny s dětmi. V prostorově segregovaných ubytovnách na hranicích se SRN se jedná o dospělé muže, často závislé na alkoholu či jiných návykových látkách.

na území města se nevyskytují souvislé prostorově segregované lokality, tzn., nedochází k výrazné prostorové koncentraci etnicky odlišných obyvatel (jako tomu často bývá v jiných lokalitách, kde

došlo ke vzniku rozsáhlých SVL). Jednou výjimkou jsou ubytovny mimo město u hranic se SRN (u hraničního přechodu Neugersdorf).

Rumburk podle ukazatelů z roku 2020 vykazuje index sociálního vyloučení 16, což znamená vysoký rozsah sociálního vyloučení a má dopad na celkový rozvoj regionu.

Oblast: Občanská společnost, efektivní veřejná správa, veřejné rozpočty

Absence víceleté strategie v oblasti kultury a sportu – nekoncepčnost.

Legislativní změny, příjmová stránka rozpočtu města – zejména příjmy daňové, nestabilní systém financování sociálních služeb.

Neochota občanů zapojit se do veřejných záležitostí.

Finanční závazky v rozpočtu města (úvěry) z předchozích let.

Potřeba zvýšení investic na rozvoj a tvorby rezervního fondu, nedostatek kapitálu na připravené projekty.

Pandemické krizové situace.

Legislativní změny, příjmová stránka rozpočtu města – zejména příjmy daňové, nestabilní systém financování sociálních služeb, nedostatek finančních prostředků na realizaci investic, obnovy, revitalizace a rozvoje infrastruktury a tím i nemožnost rozvoje města v bytové i podnikatelské sféře a v realizaci opatření v oblasti životního prostředí.

Nedostatečná podpora regionu ze strany státní a krajské administrativy.

Nutnost předfinancovat všechny investice (dotace) - tlak na cashflow.

Riziko zastavení či omezení investic do obecní infrastruktury v souvislosti se snížením daňových příjmů obce.

Nízká úroveň digitalizace a elektronizace veřejné správy.

V současné době dochází ke stále větším střetům zájmům mezi ochranou přírody a aktérů CR, což má za následek extrémní polarizaci názorů a přístupů k rozvoji území. Současně to často vede k úplnému zastavení některých aktivit.

HSOÚ – hospodářsky a sociálně ohrožená území

jsou jedním z pěti typů regionů, se kterými pracuje Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. HSOÚ byla vymezena na základě pěti indikátorů:

- 1) intenzita bytové výstavby
- 2) hrubá míra celkového přírůstku
- 3) index stáří
- 4) podíl nezaměstnaných osob
- 5) intenzita podnikatelské aktivity

92 % rozlohy Ústeckého kraje zabírají HSOÚ
 93 % obyvatelstva Ústeckého kraje žije v HSOÚ
 25 % rozlohy Česka zabírají HSOÚ

ORP Rumburk v kostce

Počet obyvatel (2022): **31 999**
 Počet obcí: **12**
 Rozloha: **266 km²**
 Hustota zalidnění: **120 ob./km²**

Specifické rysy regionu

Z hlediska základních charakteristik je území ORP Rumburk typicky periferním územím se zhoršenou dopravní dostupností vůči zbytku Ústeckého kraje a místně s velmi nízkým zalidněním. Naopak silnou stránkou jsou přírodní a krajinné hodnoty, díky kterým je region navštěvován tuzemskými i zahraničními návštěvníky. Segment cestovního ruchu byl bohužel velmi negativně ovlivněn pandemií Covid-19. Mezi nejvýraznější negativní trendy pro ORP Rumburk patří ovšem stárnutí obyvatel a vysoká nezaměstnanost.

Hlavní problémy a výzvy

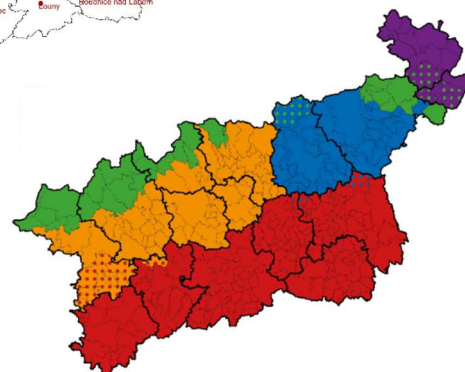
Zdravotnictví a sociální služby byly označeny jako nejproblematictější oblasti. Následuje problematika elektrické energie a sociálního vyloučení.

Konkrétní diskutované problémy:

- komplikovaná sociální skladba obyvatelstva
 - nezaměstnanost
 - nízká vzdělanost
 - odliv vzdělanějších obyvatel
 - příliv osob s nižším soc.-ekon. statutem
 - osoby sociálně vyloučené, případně ohrožené sociálním vyloučením
 - kriminalita, silná drogová scéna
- závislost na dodávkách energie z vnějších zdrojů
- nedostatečné pokrytí technickou infrastrukturou
- nedostatečná dostupnost a kapacita lékařů
- nízká kapacita sociálních služeb a sociální práce
- velký počet brownfields
- neuspokojivá nabídka trhu práce pro kvalifikované
- zhoršený stavebně-technický stav veřejných zařízení pro volný čas a mimoškolní vzdělávání
- nízká retence vody v krajině
- chybějící protipovodňová opatření
- systémové nedostatky v oblasti bezpečnosti
- nevyhovující legislativa v oblasti příjmové stránky rozpočtu měst
- nestabilní systém financování sociálních služeb
- nerovnoměrná podpora chudších regionů z centrální úrovně – nízké daňové příjmy obecních rozpočtů
- nedostatek investic na rezervní fond

Typologie dle SRÚK

- Šluknovsko
- Poohří
- Rekreační oblast
- Pánevská oblast
- Jádrová oblast

Vhodné oblasti pro spolupráci v ORP na společných projektech a integrovaných řešení:

- systémové řešení odpadového hospodářství
- spolupráce v oblasti financování sociálních služeb a budování pobytových sociálních služeb
- spolupráce při získávání praktických i specializovaných lékařů
- příprava a budování alternativních zdrojů energie
- výstavba větších sportovišť
- budování cyklostezek pro pravidelné užívání, např. při dojíždě

Požadavky na systémové změny:

- Úprava rozpočtového určení daní.**
 - snížení disparit v částce na 1 občana u velkých měst
- Důsledné uplatňování kohezních přístupů.**
 - důraz na reálnou podporu postižených a periferních regionů
- Změny v oblasti sociální podpory.**
 - především u dávek, politiky zaměstnanosti, sociálního vyloučení a obchodu s chudobou
- Změna legislativy v oblasti odpadového hospodářství.**
 - podpora pro spalování a kombinaci s výrobou elektrické energie
- Změna legislativy v oblasti bezpečnosti.**
 - posílení pozice a pravomoci Policie ČR
- Změny v systému vzdělávání.**
 - např. snížení míry předčasných odchodů ze vzdělávání
- Celkové zjednodušení administrativy.**
 - zejm. u procesních agend a dotačních projektů, ve stavebnictví, u veřejných zakázek atd.